

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 ja 8 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia.

Esityksen mukaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavasta peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosasta ja ansiopäivärahan korotetusta ansio-osasta luovutaan. Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettaisiin saman suuruista työttömyysetuutta kuin työtömänä ollessa. Lisäksi poistettaisiin mahdollisuus maksaa liikkuvuusavustusta korotettuna. Työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahoitussäännöksissä huomioitaisiin työttömyysturvalaissa säädettyjen korotusosien poistuminen.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärää pienennetään siten, että se olisi 35 prosenttia siitä työmarkkinatuesta, jota vanhempiensa taloudessa asuvalle työnhakijalle muutoin työmarkkinatukena maksettaisiin. Työnhakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tuloina ei huomioitaisi omaishoitajan hoitopalkkiota.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalakiin tehtäväksi joitakin teknisluonteisia muutoksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Työttömyysetuus työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	4
2.1.1 Työttömyysetuuden määrä	4
2.1.2 Työllistymistä edistävät palvelut.....	5
2.2 Liikkuvuusavustus	7
2.3 Osittainen työmarkkinatuki	8
2.3.1 Työmarkkinatuen tarveharkinta	8
2.3.2 Osittaisen työmarkkinatuen määrä	9
2.4 Työttömyysetuuksien rahoitus	10
2.5 Nykytilan arviointi	10
2.5.1 Aktiivijajan korotusosat	10
2.5.2 Liikkuvuusavustus	12
2.5.3 Osittainen työmarkkinatuki	14
3 Tavoitteet	16
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	16
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	16
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	17
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	17
4.2.1.1 Vaikutukset kotitalouksien asemaan	17
4.2.1.2 Vaikutukset julkiseen talouteen	20
4.2.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset	22
4.2.2.1 Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset.....	22
4.2.2.2 Yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo.....	22
4.2.2.3 Vaikutukset nuoriin.....	23
4.2.2.4 Vaikutukset Ahvenanmaan maakunnassa	23
4.2.3 Vaikutukset toimeenpanijoihin	23
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	24
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	24
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	24
6 Lausuntopalaute.....	24
7 Säännöskohtaiset perustelut	25
7.1 Työttömyysturvalaki	25
7.2 Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta	27
8 Lakia alemman asteinen sääntely	27
9 Voimaantulo	27
10 Toimeenpano ja seuranta	27
11 Suhde muihin esityksiin.....	27
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	27
11.2 Suhde talousarvioesitykseen	28
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	28

LAKIEHDOTUKSET	32
työttömyysturvalain muuttamisesta	32
työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 ja 8 §:n muuttamisesta.....	35
LIITTEET	37
RINNAKKAISTEKSTIT	37
työttömyysturvalain muuttamisesta	37
työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 ja 8 §:n muuttamisesta.....	44

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa perusturvan uudistuksen, joka parantaa työnteon kannattavuutta, sujuvoittaa sosiaaliturvaa ja yksinkertaistaa etuuksia sosiaaliturvakomitean välimietinnön tekemät suositukset ja selvitykset huomioiden. Uudistuksen tavoitteena on aikaansaada yksi yleistuki. Yhteen perusturvaetuuteen siirrytään vaiheittain tukien määräytymisperusteita yhdistämällä. Tähän valmisteluun liittyen hallitusohjelman mukaan työmarkkinatuen, peruspäivärahan, sairauspäivärahan, Kelan kuntoutusrahan ja vanhempainpäivärahojen vähimmäistaso yhtenäistetään ja lapsikorotukset, korotusosat ja suojaosat poistetaan.

Hallitus päätti huhtikuussa 2024 kehysriihessä uudesta julkista taloutta vahvistavasta toimenpidepakonnaisuudesta. Tässä yhteydessä hallitus päätti, että työttömyysetuuksien aktiivijajan korotusosista luovutaan ja työmarkkinatuen tarveharkintaa kiristetään vanhempien tulojen huomioiden osalta 1.1.2025 alkaen.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Keskeisillä työmarkkinaosa-puolilla on ollut mahdollisuus kommentoida esitystä valmistelun aikana.

Hallituksen esityksen luonnoksesta järjestettiin lausuntokierros xx.x.2024–xx.x.2024. Hallituksen esitysluonnokseen annetut lausunnot ovat julkisesti saatavilla lausuntopalvelut.fi –verkkosivulla osoitteessa: linkki.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat on saatavilla osoitteessa: <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM059:00/2024>.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Työttömyysetuus työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

2.1.1 Työttömyysetuuden määrä

Vakiintuneesti työmarkkinoilla olleelle ja palkkatyöstä tai yritystoiminnasta toimeentulon saaneelle työttömälle työnhakijalle maksetaan työttömyyspäivärahaa. Työttömyyspäiväraha maksetaan työttömyyskassassa vakuutettuina oleville ansiopäivärahana ja muille peruspäivärahana. Ansiopäiväraha muodostuu peruspäivärahan suuruudesta perusosasta ja ansio-osasta. Työmarkkinatukea maksetaan työttömälle työnhakijalle, joka ei täytä työttömyyspäivärahan työssäolohtoa tai joka on saanut työttömyyspäivärahaa enimmäisajan. Täysi työmarkkinatuki ja ansiopäivärahan perusosa ovat peruspäivärahan suuruisia eli 37,21 euroa päivässä (vuoden 2024 tasossa).

Työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittujen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksetaan peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen korotusosa ja ansiopäivärahaan korotettu ansio-osa. Korotusosaa tai korotettua ansio-osaa maksetaan enintään 200 päivältä.

Työ- ja elinkeinotoimisto ja työllisyyden kuntakokeiluun osallistuva kunta antaa työttömyysetuuden maksajalle työvoimapolitiittisen lausunnon henkilön osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun ja työllistymistä edistävän palvelun sisällymisestä työnhakijan kanssa laadittuun työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan.

Peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosa on suuruudeltaan 5,29 euroa päivässä (vuoden 2024 tasossa). Korotettu ansio-osa on 55 prosenttia päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Kun palkka kuukaudessa on suurempi kuin 95-kertainen perusosa, ansio-osa on tämän rajan ylittävältä päiväpalkan osalta 25 prosenttia. Ansiopäiväraha on tällöin enintään yhtä suuri kuin ansiopäivärahan perusteena oleva päiväpalkka, kuitenkin vähintään mahdollisella korotusosalla korotetun perusosan suuruinen.

Lisäksi työnhakijan omaehtoista työttömyysetuudella tuettua opiskelua lukuun ottamatta työnhakijalla voi olla oikeus kulukorvaukseen, joka on 9 euroa päivässä tai 18 euroa päivässä silloin, jos henkilö osallistuu työssäkäyntialueensa ulkopuolella järjestettävään palveluun tai henkilö osallistuu työssäkäyntialueellaan kotikuntansa ulkopuolella järjestettävään palveluun ja hänelle aiheutuu palveluun osallistumisesta todistettavia majoituskustannuksia.

Työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavalla korkeammalla työttömyysetuudella ja kulukorvauksella vahvistetaan työnhakijoiden taloudellisia kannusteita osallistua työllisyystä- ja osaamista kehittäviin palveluihin. Hallituksen esityksessä HE 179/2009 vp eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta ehdotettiin muun muassa, että aktiivitoimenpiteisiin osallistumisen kannustamiseksi työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettaisiin enintään 200 päivältä korotusosaa tai korotettua ansio-osaa, ja että korotusosan maksaminen koskisi myös työmarkkinatuen saajia. Ehdotettu laki tuli voimaan 1.1.2010¹.

Työllistymistä edistävien palveluiden ajalta etuuksia maksettiin vuonna 2023 yhteensä 745 miljoonaa euroa. Ansioturvan osuus oli 160 miljoonaa euroa ja perusturvan osuus 585 miljoonaa euroa. Aktiivijajan korotusosien osuus tästä oli ansioturvassa noin 11,7 miljoonaa euroa ja perusturvan osalta noin 24,0 miljoonaa euroa. Ansioturvan päivistä 7 prosenttia maksettiin palvelujen ajalta. Perusturvan päiviltä vastaava osuus oli 25 prosenttia.

2.1.2 Työllistymistä edistävät palvelut

Työllistymistä edistäviä palveluja ovat työvoimakoulutus, työnhakijan omaehtoinen työttömyysetuudella tuettu opiskelu, työnhakijan omaehtoinen työttömyysetuudella tuettu kotoutuskoulutus, työnhakuvalmennus, uravalmennus, työkokeilu, koulutuskokeilu ja kuntouttava työtoiminta. Työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisten opintojen enimmäistukiaika on lähtökohtaisesti 24 kuukautta, mutta jos opintojen tavoitteena on perusopetuksen oppimäärän suorittaminen, opintojen muodostama kokonaisuutta voidaan tukea enintään 48 kuukauden ajan. Työkokeilun kesto on enintään 12 kuukautta. Työnhakuvalmennuksen enimmäiskesto on 20 päivää ja uravalmennuksen enimmäiskesto 40 päivää. Koulutuskokeilun kesto on kerrallaan

¹ Hallituksen esityksen HE 179/2009 vp uudistusta koskevat peruslinjaukset perustuivat SATA-komitean 27.1.2009 tekemään ehdotukseen kokonaisuudistuksen peruslinjauksista sekä AKKU-johtoryhmän SATA-komitealle tekemään ehdotukseen aikuiskoulutuksen tukijärjestelmien selkiyttämistä ja aikuisopiskelijoiden opintososiaalisten etuuksien uudistamisesta. Työmarkkinajärjestöt sopivat 21.1.2009 eläkepolitiikkaa ja työttömyysturvaa koskevista esityksistä vuosille 2009—2014. Nämä esitykset sisältyivät SATA-komitean ehdotuksiin.

enintään 10 päivää. Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään 3–24 kuukauden mittaiseksi jaksoksi kerrallaan.

Julkisten työvoimapalveluiden tarjoaminen asiakkaalle perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen, jonka työvoimaviranomainen arvioi yhdessä asiakkaan kanssa. Myös työllistymissuunnitelman työvoimaviranomainen laatii yhdessä työnhakija-asiakkaan kanssa. Työllistymissuunnitelmaan sisällytetään tarvittaessa työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoima- ja yrityspalveluja. Työllistymissuunnitelman noudattaminen kuten esimerkiksi suunnitelmassa sovittuihin työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuminen on työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittavaa.

Taulukko 1. Työllistämistä edistävään palvelun aloittamisesta annetut työvoimapoliittiset lausunnot palveluittain vuonna 2023. Lähde: Työnvälitystilasto.

Palvelu	Työvoimapoliittiset lausunnot
Työnhakuvalmennus	9785
Uravalmennus	7821
Työkokeilu työpaikalla	32073
Koulutuskokeilu oppilaitoksessa	210
Kuntouttava työtoiminta	59416
Omaehtoinen opiskelu	17827
Työvoimakoulutus	57805
Kotoutumiskoulutus	8677

Työttömyysturvalain 10 luvun 3 §:n mukaan työttömyysetuuteen ei ole oikeutta työnhakuvalmennuksen, uravalmennuksen, kokeilun ja kuntouttavan työtoiminnan aikana niiltä päiviltä, joina henkilö ei osallistu palveluun, ellei poissaolo johdu työkyvyttömyydestä, kerrallaan enintään neljän työpäivän ajalta alle 10-vuotiaan lapsen sairaudesta, työhaastattelusta tai muusta tähän rinnastettavasta työllistymiseen liittyvästä syystä tai julkisen luottamustoimen hoitamisesta. Jos henkilöllä on poissaololle hyväksyttävä syy, hänellä on poissaolon ajalta oikeus myös mahdolliseen korotusosaan. Kulukorvausta ei kuitenkaan makseta edellä mainituista palveluista poissaolon ajalta. Mainittua säännöstä poissaoloista ei sovelleta työvoimakoulutukseen, työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun eikä maahanmuuttajan omaehtoiseen opiskeluun.

1.1.2025 voimaan tulevassa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (380/2023) säädetään työnhakuvelvollisuudesta vastaavasti kuin 31.12.2024 asti voimassa olevassa julkisesta työvoima- ja yrityspalveluista annetussa laissa (916/2012). Työnhakijan tulee hakea työmahdollisuuksia työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa määrättyllä tavalla. Lähtökohtaisesti työnhakijalta edellytetään neljän työmahdollisuuden hakemista kuukauden kestävän tarkastelujakson aikana. Määrällinen

työnhakuvelvollisuus kirjataan työllistymissuunnitelmaan alkuhaastattelussa tai sitä edeltävässä täydentävässä työnhakukeskustelussa. Velvollisuuden ajantasaisuus tarkistetaan työnhakukeskusteluissa ja tarvittaessa täydentävissä työnhakukeskusteluissa työllistymissuunnitelman tarkistamisen yhteydessä.

Määrällistä työnhakuvelvollisuutta voidaan alentaa, jos toimivaltainen viranomainen arvioi, ettei neljän työmahdollisuuden hakeminen tarkastelujakson aikana ole mahdollista.

Laissa säädetään useita poikkeuksia työnhakuvelvollisuuden alkamiseen, tarkastelujaksoon ja määrään. Työnhakuvelvollisuus alkaa työsuhteen päättymisestä, jos työnhakija on yli kaksi viikkoa kestävässä muussa kuin palkkatuetussa kokoaikatyössä. Yli kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa opiskelevan työnhakijan työnhakuvelvollisuus alkaa kuukautta ennen opintojen arvioitua päättymistä. Tällä pyritään varmistamaan nopea siirtyminen työhön koulutuksen jälkeen. Sama koskee yli kuukauden kestävässä työkokeilussa, kokoaikaisessa palkkatuetussa työssä tai yhdenjakoisessa kuntoutuksessa olevaa. Heidän työnhakuvelvollisuutensa alkaa kuukautta ennen arvioitua työkokeilu-, kuntoutus- tai palkkatukijakson päättymistä.

Työttömyysetuudella tuettuja omaehtoisia opintoja yli kuukauden ajan opiskelevan koulutusta vailla olevan työnhakijan tulee hakea opintojen aikana kolmea työmahdollisuutta kolmen kuukauden tarkastelujaksojen aikana. Jos tuettujen opintojen kesto on enintään kuukausi tai opintoja on jäljellä kuukausi, työnhakijalla on sama määrällinen työnhakuvelvollisuus kuin muillakin työttömillä.

Työnhakuvelvollisuus jätetään asettamatta silloin, kun työnhakija opiskelee työttömyysetuudella tuettuja luku- ja kirjoitustaidon opintoja, jotka ovat työttömyysturvalain perusteella päätoimisia, tai, kun työnhakija opiskelee työnantajan kanssa yhteishankintana hankitussa tai vastaavalla tavalla järjestetyssä työvoimakoulutuksessa.

2.2 Liikkuvuusavustus

Liikkuvuusavustus myönnetään työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä työsuhteesta tehtävän työn tai aloittaa vähintään kaksi kuukautta kestävästä työsuhteesta tehtävään työhön liittyvän koulutuksen. Jos liikkuvuusavustus on myönnetty työhön liittyvän koulutuksen perusteella, avustusta ei myönnetä työn vastaanottamisen perusteella.

Liikkuvuusavustuksen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että henkilön päivittäisen työhön tai koulutukseen liittyvän matkan kesto työn tai koulutuksen alkaessa ylittää keskimäärin kolme tuntia ja osa-aikatyössä keskimäärin kaksi tuntia tai henkilö muuttaa vastaavalta etäisyydeltä työn tai siihen liittyvän koulutuksen takia.

Liikkuvuusavustus on peruspäivärahan suuruinen. Liikkuvuusavustus maksetaan korotettuna, jos työpaikka tai koulutuksen järjestämispaikka sijaitsee yli 200 kilometrin etäisyydellä henkilön tosiasiallisesta asuinpaikasta taikka työn tai siihen liittyvän koulutuksen takia tehtyä muuttoa edeltävästä tosiasiallisesta asuinpaikasta. Liikkuvuusavustuksen korotusosa vastaa peruspäivärahan korotusosaa.

Liikkuvuusavustusta maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa:

1) 30 päivän ajan työn tai koulutuksen alkamisesta, kun henkilö ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä työn tai aloittaa tällaiseen työhön liittyvän koulutuksen;

2) 45 päivän ajan työn tai koulutuksen alkamisesta, kun henkilö ottaa vastaan vähintään kolme kuukautta kestävästä työstä tai aloittaa tällaiseen työhön liittyvän koulutuksen; tai

3) 60 päivän ajan työn tai koulutuksen alkamisesta, kun henkilö ottaa vastaan vähintään neljä kuukautta kestävästä työstä tai tällaiseen työhön liittyvä koulutuksen.

Liikkuvuusavustusta maksetaan enintään työsuhteen päättymiseen tai työhön liittyvän koulutuksen keskeyttämiseen asti.

Liikkuvuusavustuksen saajia oli ansiopäivärahasa vuonna 2023 yhteensä noin 1800 henkilöä. Näistä noin 1100 henkilölle maksettiin korotusosaa yhteensä noin 0,22 miljoonaa euroa. Kelan maksamaa liikkuvuusavustusta sai noin 650 henkilöä, joista noin 300 sai korotusosaa yhteensä noin 0,06 miljoonaa euroa.

2.3 Osittainen työmarkkinatuki

Työmarkkinatukeen on oikeus työttömällä, joka ei täytä palkansaajan tai yrittäjän työssäoloehdotta taikka joka on saanut perus- tai ansiopäivärahaa enimmäisajan ja joka on taloudellisen tuen tarpeessa (tarveharkinta).

Työmarkkinatuki on kestoaltaan rajoittamaton.

2.3.1 Työmarkkinatuen tarveharkinta

Työmarkkinatuen tarveharkinnassa otetaan lähtökohtaisesti huomioon työmarkkinatuen saajan omat tulot kokonaisuudessaan. Työn perusteella saatu ansiotulo otetaan kuitenkin sovitellun työttömyysetuuden määrässä huomioon. Tarveharkintaa ei sovelleta työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta eikä sellaiselle 55 vuotta täyttäneelle henkilölle maksettavaan työmarkkinatukeen, joka on työttömäksi joutuessaan täyttänyt työssäoloehdon.

Työmarkkinatuen tarveharkinnassa huomioon otettavista tuloista säädetään työttömyysturvalain 7 luvun 6 §:ssä sekä työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta annetun valtioneuvoston asetuksen (1332/2002) 3 luvussa. Työmarkkinatuen tarveharkinnassa huomioon otettavat tulot arvioidaan sen mukaan, kuinka paljon niitä työttömyysaikana tulee jatkuvasti olemaan eli satunnaiset ja kertaluonteiset tulot eivät vaikuta työmarkkinatuen määrään. Tarveharkinnassa otetaan huomioon myös sellaiset tulot, jotka vaikuttavat henkilön tulotasoon työttömyysaikana, vaikka tulot on saatu muuna kuin työttömyysaikana. Vuosittain tai muutoin toistuva tuloerä jaetaan tuloksi koko vuodelle tai muulle tulokaudelle. Ennen tarveharkintaa työmarkkinatukeen vaikuttavasta tulosta vähennetään tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot.

Tarveharkinnassa huomioitavia tulolajeja ovat esimerkiksi omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) omaishoitajan hoitopalkkio sekä pääomatulot.

Tarveharkinnassa huomioon otettava tulo vaikuttaa työmarkkinatuen määrään eri tavalla riippuen siitä, onko työmarkkinatuen saaja huoltovelvollinen vai perheetön henkilö. Huoltovelvollisen henkilön täydestä työmarkkinatuesta vähennetään 50 prosenttia 1044,00 euron tulorajan ylittävistä tuloista. Tulorajaa korotetaan 130 eurolla kuukaudessa jokaista huollettavaa lasta kohden. Perheettömän henkilön täydestä työmarkkinatuesta vähennetään 75 prosenttia 311,00 euron tulorajan ylittävistä tuloista. Mainitut euromäärät ovat vuoden 2010 tasossa. Tasosta säädetään valtioneuvoston asetuksessa (957/2010) työmarkkinatuen tarveharkinnassa sovellettavien euromäärien tarkistamisesta.

2.3.2 Osittaisen työmarkkinatuen määrä

Työmarkkinatuki maksetaan määrältään alennettuna osittaisena työmarkkinatukena, jos henkilö asuu vanhempiensa taloudessa eikä hän ole täyttänyt työttömyyspäivärahan työssäoloehtoa. Osittainen työmarkkinatuki on 50 prosenttia henkilölle hänen omien tulojensa perusteella muutoin maksettavasta työmarkkinatuesta. Osittaisen työmarkkinatuen maksamiselle ei ole säädetty ikään perustuvaa rajoitusta. Osittaista työmarkkinatukea maksetaan myös siinä tapauksessa, että vanhempiensa taloudessa asuva tuenhakija ei esitä selvitystä vanhempiensa tuloista.

Työmarkkinatuki maksetaan täysimääräisenä ajalta, jona vanhempiensa taloudessa asuva henkilö osallistuu työllistymistä edistävään palveluun. Mikäli vanhempien tulot jäävät alle työttömyysturvalaissa säädetyn tulorajan, työmarkkinatuki maksetaan myös tässä tilanteessa täysimääräisenä.

Vanhempien tuloina otetaan huomioon vastaavat tulot kuin työmarkkinatuen tarveharkinnassa huomioitavat tulot. Jos vanhempien yhteenlasketut tulot ylittävät 1 781 euroa kuukaudessa, henkilön täysimääräisestä työmarkkinatuesta vähennetään 50 % tulorajan ylittävistä tuloista. Jokainen vanhempien huollettavana oleva samassa taloudessa asuva alaikäinen lapsi nostaa tulorajaa 106 eurolla kuukaudessa. Vanhempien tulojen perusteella vähennettynä työmarkkinatukena maksetaan kuitenkin aina vähintään 50 prosenttia siitä työmarkkinatuen määrästä, johon henkilöllä muuten olisi omien tulojensa perusteella oikeus.

Taulukko 2. Vanhempien tulojen vaikutus työmarkkinatuen määrään vuonna 2024.

Vanhempien perhetilanne	Täysimääräinen työmarkkinatuki voidaan maksaa, jos vanhempien tulot ovat enintään:	Vanhempien yhteenlasketut tulot, joiden ylityttyä maksetaan 50 % työmarkkinatuesta
Ei huollettavia lapsia	1781 e/kk	2581 e/kk
1 lapsi	1887 e/kk	2687 e/kk
2 lasta	1993 e/kk	2793 e/kk
3 lasta	2099 e/kk	2899 e/kk

Jos vanhempiensa taloudessa asuva henkilö kykenee luotettavasti osoittamaan, etteivät vanhemmat tosiasiallisesti häntä taloudellisesti tue, työmarkkinatuki on maksettava täysimääräisenä, vaikka vanhempien tulot ylittävät säädetyn tulorajan.

Täysimääräisen työmarkkinatuen määrä vuonna 2024 on 37,21 euroa päivässä ja kuukausitasolla noin 800 euroa. Osittaisen työmarkkinatuen määrä vuonna 2024 on vähintään 18,61 euroa päivässä ja kuukausitasolla noin 400 euroa, jos henkilöllä muutoin olisi oikeus täysimääräiseen työmarkkinatukeen. Verrataan vuonna 2024 osittaisen työmarkkinatuen mainittua vähimmäismäärää toimeentulotuen perusosaan ja opintorahaan. Vuonna 2024 toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti on yksin asuvalla henkilöllä 587,71 euroa ja vanhempiensa luona asuvalla 18 vuotta täyttäneellä henkilöllä 73 prosenttia mainitusta perusosasta eli 429,03 euroa. Itsenäisesti asuvan 18 vuotta täyttäneen opintoraha on 279,38 euroa kuukaudessa.

2.4 Työttömyysetuuksien rahoitus

Työttömyysturvalain 14 luvun 3 a §:n mukaan työmarkkinatukeen maksettava korotusosa rahoitetaan valtion varoista. Saman luvun 3 b §:n 3 momentin mukaan peruspäivärahan korotusosa rahoitetaan palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla ja valtion varoista. Työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 §:n mukaan ansiopäivärahan korotettu ansio-osa rahoitetaan Työllisyysrahaston osuudella eli työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla.

Työmarkkinatuki rahoitetaan valtion varoista yhteensä 100 työttömyysetuuden maksupäivän ajalta, jonka jälkeen myös työmarkkinatuen saajan kotikunta alkaa rahoittaa työmarkkinatukea.

2.5 Nykytilan arviointi

2.5.1 Aktiivian korotusosat

Finanssivalvonnan ja Kelan rekisteritietojen mukaan korotusosia maksettiin vuonna 2023 ansioturvassa 26 149 henkilölle yhteensä noin 11,7 miljoonaa euroa, peruspäivärahassa 10 893 henkilölle noin 3,8 miljoonaa euroa ja työmarkkinatuessa 50 183 henkilölle noin 20,2 miljoonaa euroa.

Ansiopäivärahan korotusosan saajat jakautuivat sukupuolittain lähes tasan vuonna 2023. Keskimääräinen korotusosa oli 7,80 e/pv, miehillä 8,63 e/pv ja naisilla 7,05 e/pv. Peruspäivärahan korotusosia saaneista miehiä oli 52 prosenttia ja naisia 48 prosenttia. Työmarkkinatuen osalta taas miehiä oli 47 prosenttia ja naisia 53 prosenttia.

Taulukossa 3 on esitetty korotusosien saajat ja maksetut korotusosat etuuksittain ja ikäryhmittäin. Työmarkkinatuessa ja peruspäivärahassa saajien ikäjakauma painottuu nuorempiin, kun taas ansiopäivärahassa alle 30-vuotiaita on vähemmän.

Taulukko 3. Korotusosien saajat ja maksetut korotusosat ikäryhmittäin ja etuuksittain. Lähde Finanssivalvonta, Kela

Ikäluokka	Ansiopäiväraha		Peruspäiväraha		Työmarkkinatuki	
	Saajat	Eurot	Saajat	Eurot	Saajat	Eurot
Yhteensä	26 149	11 667 268	10 893	3 819 961	50 183	20 166 530
-19	6	1 227	79	10 891	2 156	750 710
20-24	749	236 834	1 284	392 497	7 798	2 940 993
25-29	2 420	1 034 504	2 172	773 986	8 322	3 463 014
30-34	3 621	1 694 119	1 943	691 060	7 831	3 337 070
35-39	3 741	1 821 859	1 517	576 336	6 772	2 890 489
40-44	3 391	1 683 697	1 229	462 624	5 283	2 201 594
45-49	2 963	1 422 253	923	325 329	4 060	1 645 969
50-54	2 727	1 215 054	688	230 190	3 304	1 274 566
55-59	3 102	1 269 058	608	207 224	3 270	1 166 848
60-	3 429	1 288 664	450	149 823	1 387	495 277

Taulukossa 4 on esitetty korotusosien saajat maakunnittain ja etuuksittain. Lukumäärällisesti eniten saajia on Uudellamaalla. Väestön määrään suhteutettuna saajia on paljon kaikkien etuuskien osalta Keski-Suomessa sekä Etelä- ja Pohjois-Karjalassa. Ansioturvan osalta saajien väestöosuus on korkea myös Lapissa ja Pohjois-Savossa, peruspäivärahassa Pohjois-Savossa ja työmarkkinatuessa Kymenlaaksossa ja Kainuussa. Väestöosuudet ovat puolestaan matalimpia ansioturvassa Uudellamaalla, peruspäivärahassa Pohjois-Pohjanmaalla ja Kanta-Hämeessä ja työmarkkinatuessa Etelä-, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla sekä Kanta-Hämeessä.

Taulukko 4. Korotusosien saajat ja maksetut korotusosat ikäryhmittäin ja etuuksittain. Lähde Finanssivalvonta, Kela

Maakunta	Ansiopäiväraha		Peruspäiväraha		Työmarkkinatuki	
	Saajat	Eurot	Saajat	Eurot	Saajat	Eurot
Ahvenanmaa	55	30 378				
Etelä-Karjala	1 275	359 862	335	104 289	1 496	550 921
Etelä-Pohjanmaa	999	396 671	376	139 724	1 285	496 896
Etelä-Savo	819	273 653	261	93 413	1 089	419 056
Kainuu	426	148 428	178	54 996	754	320 972
Kanta-Häme	763	347 914	281	98 314	1 275	513 261
Keski-Pohjanmaa	420	169 063	152	49 572	509	169 620
Keski-Suomi	2 073	724 897	641	191 807	3 007	1 113 779
Kymenlaakso	1 089	379 443	340	107 586	1 725	611 600
Lappi	1 427	443 801	380	82 842	1 540	519 511
Pirkanmaa	2 301	1 059 610	985	374 453	4 503	1 869 184
Pohjanmaa	732	271 259	393	132 743	1 435	586 287
Pohjois-Karjala	1 232	498 013	394	130 518	1 747	669 706
Pohjois-Pohjanmaa	1 979	971 238	611	230 191	3 273	1 291 384
Pohjois-Savo	1 784	643 235	650	203 123	2 124	731 179
Päijät-Häme	882	377 619	409	146 661	1 958	734 103
Satakunta	1 233	521 307	389	141 496	1 784	675 793
Uusimaa	5 593	2 958 879	3 083	1 172 763	16 477	7 131 313
Varsinais-Suomi	2 556	1 066 821	973	346 116	4 111	1 732 883
Ulkomaa/tuntematon	52	25 177	62	19 354	91	29 083
Yhteensä	26 149	11 667 268	10 893	3 819 961	50 183	20 166 530

Työllistymistä edistävät palvelut, joiden ajalta maksetaan korotusosia, vaihtelevat etuuksittain. Ansioturvan saajilla työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu on yleisin työllistymistä edistävä palvelu ja perusturvan saajilla puolestaan työvoimakoulutus. Kuntouttavan työtoiminnan piirissä olevista suurin osa on työmarkkinatuen saajia.

Taulukko 5. Korotusosien saajat ja maksetut korotusosat palveluittain ja etuuksittain. Lähde Finanssivalvonta, Kela

Palvelu	Ansiopäiväraha		Peruspäiväraha		Työmarkkinatuki	
	Saajat	Eurot	Saajat	Eurot	Saajat	Eurot
Yhteensä	26 149	11 667 268	*	3 819 961	*	20 166 530
Omaehtoinen opiskelu	13 152	6 739 757	2 195	979 019	10 430	4 879 639
Työvoimakoulutus	4 492	3 066 033	5 011	1 820 575	20 028	8 276 218
Kokeilu	2 657	1 025 211	1 950	585 216	9 881	2 782 433
Valmennus	5 043	481 187	1 592	79 876	4 246	243 022
Kuntouttava työtoiminta	805	355 081	813	345 971	9 348	3 929 448
Muut/tuntematon			156	9 305	919	55 770

*Peruspäivärahan ja työmarkkinatuen luvuissa sama henkilö voi esiintyä useassa palvelussa saman vuoden aikana eivätkä luvut ole yhteenlaskettavissa.

Korotusosien tavoitteena on osaltaan taloudellisesti kannustaa työnhakijoita hakeutumaan työllistymistä edistäviin palveluihin. Se, että muutoinkin lähtökohtaisesti velvoittaviin julkisiin työvoimapalveluihin osallistumisesta maksetaan työttömän etuutta parempaa etuutta, on kansainvälisesti tarkasteltuna harvinaista. Vaikka palvelut ovatkin velvoittavia, perustuu palveluihin osallistuminen tavallisesti työvoimaviranomaisen ja työnhakijan työllistymissuunnitelmassa sovitun. Työnhakijan omalla aktiivisuudella on myös merkitystä palveluihin osallistumisen kannalta. Työttömyysturvan aktiiviajan korotusosien vaikutuksesta työnhakijoiden kannustimiin ei ole julkaista kotimaista- tai ulkomaista tutkimusta, joten niiden vaikuttavuutta on vaikea arvioida. On kuitenkin todennäköistä, että korotusosilla on jonkinlainen vaikutus työnhakijoiden osallistumisaktiivisuuteen.

2.5.2 Liikkuvuusavustus

Liikkuvuusavustuksen saajia oli ansiopäivärahassa vuonna 2023 yhteensä 1826 henkilöä, joista 982 (54 %) miehiä ja 844 (46 %) naisia. Etuutta maksettiin yhteensä 2,9 milj. euroa noin 68 000 päivältä. Saajista noin 1100 henkilölle maksettiin korotusosaa yhteensä noin 0,22 miljoonaa euroa.

Kelan maksamaa liikkuvuusavustusta sai 656 henkilöä, joista 383 (58 %) miehiä ja 273 (42 %) naisia. Etuutta maksettiin yhteensä 1,0 milj. euroa noin 23 000 päivältä. Saajista noin 300 sai korotusosaa yhteensä noin 0,06 miljoonaa euroa.

Taulukossa 6 on esitetty liikkuvuusavustuksen saajat maakunnittain. Saajia on lukumäärällisesti eniten Uudellamaalla, mutta väestöön suhteutettuna saajien osuus on suurin Lapissa ja Kainuussa.

Taulukko 6. Liikkuvuusavustuksen saajat maakunnittain vuonna 2023. Lähde: Kelasto

Alue	Ansiopäiväraha		Perusturva	
	Saajat	Eurot	Saajat	Eurot
Etelä-Karjala	55	86 248	13	21 333
Etelä-Pohjanmaa	55	92 293	14	23 756
Etelä-Savo	53	80 692	22	30 379
Kainuu	49	78 216	22	35 494
Kanta-Häme	35	49 279	15	18 228
Keski-Pohjanmaa	18	27 299	<10	3 471
Keski-Suomi	116	192 102	29	47 972
Kymenlaakso	39	46 702	10	14 221
Lappi	267	435 924	72	111 903
Pirkanmaa	181	284 057	62	94 331
Pohjanmaa	15	25 515	18	24 253
Pohjois-Karjala	70	114 048	28	40 224
Pohjois-Pohjanmaa	200	314 814	65	97 209
Pohjois-Savo	104	169 208	34	51 125
Päijät-Häme	50	76 727	21	25 502
Satakunta	56	91 447	14	13 279
Ulkomaa ja tuntematon	<10	15 504	10	15 911
Uusimaa	312	461 001	175	258 370
Varsinais-Suomi	142	230 584	30	38 250

Liikkuvuusavustuksen odotettu vaikuttavuus syntyy siitä, että avustus tuo taloudellisen kannusteen vastaanottaa työtä oman työssäkäyntialueen ulkopuolelta. Avustus kompensoi työmatkasta tai muutosta aiheutuvia kuluja ja rohkaisee siten työnhakijaa ottamaan työtä vastaan pidemmän matkan päästä. Tämän on tarkoitus parantaa työvoiman kysynnän ja tarjonnan alueellista kohtaantoa.

Tutkimuksen mukaan voimakkaita subventioita liikkumiseen ei pidetä perusteltuina. Tutkimuksessa ei havaittu työvoiman alueellisessa liikkuvuudessa ilmiselviä pullonkauloja, joita voitaisiin helposti hoitaa yleisillä liikkuvuuden lisäämiseen tähtäävillä toimilla. Työttömyyden hoitoon alueellisen liikkuvuuden yleinen lisääminen nähdään yksittäisenä toimenä varsin tehottomana välineenä ja taloudellisten kannusteiden vaikutus liikkuvuuteen pienenä. Tutkimuksissa on havaittu myös liikkuvuusavustuksen niin kutsuttu vuotovaikutus eli liikkuvuusavustuksella tuetaan toimintaa, joka tapahtuisi ilman tukeakin.²

² Alasalmi Juho, Henna Busk., Veera Holappa, Janne Huovari, Valteri Härmälä, Ossi Kotavaara, Olli Lehtonen, Toivo Muilu, Jarmo Rusanen ja Hilikka Vihinen (2020). Työn ja työvoiman alueellinen liikkuvuus ja monipaikkainen väestö. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:12.

2.5.3 Osittainen työmarkkinatuki

Kansaneläkelaitokselta saatujen tietojen mukaan vuonna 2023 osittaista työmarkkinatukea on maksettu noin 10 400 eri henkilölle ja keskimäärin kuukaudessa noin 3 500 eri henkilölle. Saajista miehiä oli 7 559 (73%) ja naisia 2 854 (27%). Osittaista työmarkkinatukea maksettiin noin 0,9 miljoonalta päivältä yhteensä 16,8 miljoonaa euroa vuonna 2023. Keskimääräinen maksettu osittainen työmarkkinatuki vuonna 2023 oli 18,60 euroa päivässä. Suurin osa tuesta maksettiin miniminä joko vanhempien tulojen takia tai sen vuoksi, että vanhempien tuloja ei ole esitetty. Vain kahdeksan prosentissa korvatuista päivistä tuki oli minimiä suurempi.

Taulukossa 7 on esitetty osittaisen työmarkkinatuen saajat ikäryhmittäin. Saajista 93 prosenttia on alle 30-vuotiaita. Neljäkymmentävuotta täyttäneitä saajia on yksi prosentti.

Taulukko 7. Osittaisen työmarkkinatuen saajat, korvatut päivät, maksetut etuudet ja keskiarvot ikäryhmittäin vuonna 2023. Lähde: Kela

Ikäryhmä	Saajat	Päivät	Eurot	€/päivä
15–19	3 457	197 169	3 592 750	18,22
20–24	4 974	457 465	8 429 910	18,43
25–29	1 297	150 714	2 841 290	18,85
30–34	463	66 562	1 306 502	19,63
35–39	151	23 290	454 980	19,54
40–44	55	7 566	158 007	20,88
45–59	16	2 416	49 263	20,39

Taulukossa 8 on esitetty osittaisen työmarkkinatuen saajat maakunnittain. Lukumäärällisesti eniten saajia on Uudellamaalla, mutta väestöön suhteutettuna saajia on eniten Etelä-Karjalassa, Kainuussa, Keski-Suomessa, Kymenlaaksossa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Väestöosuudeltaan vähiten saajia on Uudellamaalla ja Pohjanmaalla.

Taulukko 8. Osittaisen työmarkkinatuen saajat maakunnittain vuonna 2023. Lähde: Kela

Maakunta	Saajat
Etelä-Karjala	327
Etelä-Pohjanmaa	367
Etelä-Savo	267
Kainuu	179
Kanta-Häme	303
Keski-Pohjanmaa	147
Keski-Suomi	715
Kymenlaakso	463
Lappi	304
Pirkanmaa	945

Pohjanmaa	260
Pohjois-Karjala	389
Pohjois-Pohjanmaa	1 053
Pohjois-Savo	428
Päijät-Häme	370
Satakunta	480
Ulkom. ja tuntematon	15
Uusimaa	2 565
Varsinais-Suomi	836

Osittaisen työmarkkinatuen saajista lähes puolella maksupäiväkertymä on korkeintaan sata päivää vuonna 2023 (Taulukko 9). Tälle ryhmälle on maksettu etuusmenosta kuitenkin vain neljännes. Saajista 12 prosentilla maksupäiväkertymä on yli 700 päivää. Tämän ryhmän osuus vuoden 2023 etuusmenosta on reilu viidennes.

Taulukko 9. Osittaisen työmarkkinatuen saajat, korvatut päivät ja maksetut etuudet maksupäiväkertymän mukaan vuonna 2023. Maksupäiväkertymä saajan vuoden viimeisen maksujakson mukainen. Lähde: Kela

Maksupäiväkertymäluokka	Saajat	Päivät	Eurot
1–100	5 112	237 857	4 395 135
101–200	1 714	174 472	3 189 469
201–300	858	108 633	1 984 090
301–400	625	85 954	1 578 329
401–700	884	116 535	2 183 633
701-	1 220	181 731	3 502 045

Vuonna 2023 osittaisen työmarkkinatuen saajista tai heidän vanhemmistaan noin 10 prosenttia sai yleistä asumistukea ja noin 11 prosenttia osittaista tukea saavien kotitalouksista oli perustoi-meentulotuen piirissä.

Kansaneläkelaitokselta saatujen tietojen mukaan vuonna 2023 osittaisen työmarkkinatuen saajista arviolta 23 prosenttia on ilmoittanut vanhempien tulot. Näistä vanhempien tuloista ilmoitaneista saajista arviolta 75 prosenttia on saanut osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismääräisenä, koska ilmoitetut vanhempien tulot ovat olleet niin suuret, että tukea on vähennetty maksimimäärä 50 prosenttia.

Kansaneläkelaitoksen etuusrekisteriin ei ole eritelty työmarkkinatuen tarveharkinnan tulojen eikä osittaisen työmarkkinatuen perusteena olevien vanhempien tulojen osalta tulolajeja eikä tämän vuoksi ole saatavissa tarkkaa tietoa tuloina huomioituista omaishoidon hoitopalkkioista. Osittaista työmarkkinatukea saavien henkilöiden vanhemmista arviolta 300 henkilöä on saanut omaishoitajan palkkiota Kansaneläkelaitokselta saatujen tietojen mukaan.

Omaishoidon tuesta annetussa laissa omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoitajalla tarkoitetaan mainitussa laissa hoidettavan omaista tai muuta hoidettavalle läheistä henkilöä, joka on tehnyt omaishoitosopimuksen. Kun osittaisen työmarkkinatuen hakijan vanhempi saa omaishoidon hoitopalkkiota, kyse voi olla siitä, että hoidettava henkilö asuu samassa taloudessa tai muussa taloudessa taikka siitä, että hoidettava henkilö on osittaista työmarkkinatukea hakeva henkilö itse. Tietoa siitä, millaisessa omaishoitotilanteessa osittaisen työmarkkinatuen hakijan vanhempi saa hoitopalkkiota, ei ole.

3 Tavoitteet

Hallitus toteuttaa perusturvan uudistuksen, joka parantaa työnteon kannattavuutta, sujuvoittaa sosiaaliturvaa ja yksinkertaistaa etuuksia sosiaaliturvakomitean välimietinnön tekemät suositukset ja selvitykset huomioiden. Uudistuksen tavoitteena on aikaansaada yksi yleistuki. Yhteen perusturvaetuuteen siirrytään vaiheittain tukien määräytymisperusteita yhdistämällä. Työttömyysturvan aktiivijan korotusosien poistaminen toteuttaa hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan työmarkkinatuen, peruspäivärahan, sairauspäivärahan, Kelan kuntoutusrahan ja vanhempainpäivärahojen vähimmäistaso yhtenäistetään ja lapsikorotukset, korotusosat sekä suojaosat poistetaan.

Esityksellä tavoitellaan lisäksi julkisen talouden vahvistamista noin 26 miljoonalla eurolla.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavasta peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosasta ja ansiopäivärahan korotetusta ansio-osasta luovutaan. Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettaisiin saman suuruista työttömyysetuutta kuin työttömänä ollessa. Lisäksi muiden kuin työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun osallistumispäiviltä maksettaisiin edelleen kulukorvausta. Työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahoitussäännöksissä huomioitaisiin työttömyysturvalaissa säädettyjen korotusosien poistuminen.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, ettei liikkuvuusavustusta voitaisi maksaa enää työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla korotettuna, jos työpaikka tai koulutuksen järjestämispaikka sijaitsee yli 200 kilometrin etäisyydellä henkilön tosiasiallisesta asuinpaikasta taikka työn tai siihen liittyvän koulutuksen takia tehtyä muuttoa edeltävästä tosiasiallisesta asuinpaikasta. Liikkuvuusavustus olisi jatkossa aina peruspäivärahan suuruinen.

Osittaisen työmarkkinatuen määrää esitetään muutettavaksi siten, että osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärä olisi nykyisen 50 prosentin sijasta 35 prosenttia tuen hakijalle muutoin maksettavasta työmarkkinatuesta. Lisäksi esitetään muutosta työmarkkinatuen hakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tuloina huomioitaviin tuloihin. Työmarkkinatuen hakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tuloina ei otettaisi huomioon omaishoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettua omaishoitajan hoitopalkkiota.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi eräitä teknisluonteisia muutoksia. Näitä olisivat lapsikorotukseen liittyvien viittausten poistaminen työttömyysturvalaista. Lapsikorotukset ovat poistuneet 1.4.2024 alkaen. Lisäksi työttömyysturvalain 5 luvun 11 §:ää muutettaisiin 1.1.2025 alkaen vastaamaan työssäoloehtoon aiemmin tehtyjä muutoksia. Pykälässä säädetään työttömyyspäivärahan maksamisen edellytyksestä henkilölle, joka on saanut työttömyyspäivärahaa

sosiaaliturva-asetuksen tai perusasetuksen mukaisesti aikana, jona hän on hakenut työtä toisesta jäsenvaltiosta, ja joka ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hän lähti maasta, palannut työnhakijaksi Suomeen. Pykälää on muutettu lailla 1300/2023 siten, että neljän viikon työssäolon sijasta työttömyyspäivärahan maksaminen uudelleen edellyttäisi työssäoloehtokuukauden kerryttämistä. Ilman nyt ehdotettavaa muutosta pykälä korvautuu 1.1.2025 alkaen vanhassa muodossaan.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee hallitusten esitysten yhteisvaikutusten arviointia. Arviointi valmistuu syksyllä ja on käytettävissä hallituksen esityksiin sisältyvien vaikutusarviointien täydentäjänä. Yhteisvaikutusten arvioinnissa päivitetään vuoden 2024 hallituksen esitysten yhteydessä annettu yhteisvaikutusten arvioinnin muistio ja täydennetään sitä valtion 2025 talousarvioesityksen yhteydessä budjettilakiesityksinä esiteltävien sosiaaliturvaa sekä sosiaali- ja terveyspalveluja koskevien lakimuutosten yhteisvaikutusten arvioinnilla mukaan lukien perus- ja ihmisoikeusnäkökulma.

4.2.1.1 Vaikutukset kotitalouksien asemaan

Korotusosien poistuminen vaikuttaa työttömän tulotasoon palveluiden ajalta. Peruspäiväraha ja työmarkkinatuki ovat 37,21 euroa päivässä, joka tekee kuukaudessa keskimäärin 800 euroa. Peruspäivärahassa ja työmarkkinatuessa korotusosa palveluiden ajalta on 5,29 euroa päivässä, joka tekee kuukaudessa keskimäärin 113,74 euroa. Ansioturvassa korotetun ansio-osan suuruus riippuu henkilön tuloista, joiden mukaan ansiopäiväraha määritellään. Taulukossa 10 on kuvattu ansiopäivärahan ja korotetun ansiopäivärahan suuruuksia päivä- ja kuukausitasolla.

Taulukko 10. Ansiopäivärahan ja korotetun ansiopäivärahan suuruudet eri tulotasoilla

Bruttopalkka €/kk	Ansiopäivä- raha / pv	Ansiopäivä- raha korotet- tuna / pv	Ansiopäivä- raha / kk	Ansiopäivä- raha korotet- tuna / kk	Erotus
1000	40,29	42,50	866,16	913,75	47,59
1500	50,68	53,67	1089,63	1153,99	64,36
2000	60,75	65,98	1306,17	1418,65	112,48
2500	70,82	78,29	1522,71	1683,31	160,60
3000	80,90	90,60	1739,25	1947,97	207,75
3500	90,97	102,91	1955,79	2212,63	256,84
4000	97,38	110,83	2093,67	2382,89	289,22
4500	101,86	116,43	2189,91	2503,19	313,28

5000	106,33	122,02	2286,15	2623,49	337,34
5500	110,81	127,62	2382,39	2743,79	361,40
6000	115,28	133,21	2478,63	2864,09	385,46

Ansiopäivärahan suuruuden osalta on kuitenkin huomioitava, että 2.9.2024 voimaantuleva ansiopäivärahan porrastus koskettaa myös korotettua ansio-osaa. Ansiopäivärahaa alennetaan ensimmäisen kerran, kun työttömyyspäivärahaa on maksettu 40 työttömyyspäivältä ja toisen kerran, kun sitä on maksettu 170 työttömyyspäivältä. Ensimmäisen portaan kohdalla ansiopäiväraha alenee 20 prosenttia ja toisen kohdalla 25 prosenttia suhteessa siihen ansiopäivärahaan, joka perustuu työssäoloehdon ajalta kertyneeseen ansiopäivärahan perusteena olevaan palkkaan. Porrastamisesta johtuen vaikutukset yksilöihin riippuvat siitä, sovelletaanko heihin porrastusta vaiko ei. Korotetun ansio-osan poistamisen vaikutus on suurempi silloin, jos ansiopäivärahaa ei ole alennettu. Ansiopäivärahan porrastaminen koskee niitä henkilöitä, joihin sovelletaan 2.9.2024 alkaen sovellettavaa uutta tuloperusteista 12 kuukauden työssäoloehto eli käytännössä sellaisia henkilöitä, joiden työttömyys on alkanut edellä mainitun päivämäärän jälkeen.

Ottaen huomioon porrastuksen vaikutuksen jo 40 etuuspäivän jälkeen, arvioitaessa yksilön kokemia taloudellisia vaikutuksia korotusosien poistuessa, oleellista on se, kuinka pitkän työttömyyden jälkeen palveluun henkilö palvelun aloittaa. Palveluja ei tyypillisesti aloiteta heti työttömyysjakson alussa, vaan vasta työttömyyden jatkuessa pidempään. Esimerkiksi työvoimakoulutusta, työkokeilua ja valmennuspalveluja on edeltänyt keskimäärin yli 20 viikon työttömyys. Paljon käytetyistä palveluista ainoastaan työttömyysetuudella tuetuissa omaehtoisissa opinnoissa keskimääräinen edeltävä työttömyysjakso ennen palvelua on ollut alle kahdeksan viikkoa. Työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun osalta keskimääräinen edeltävä työttömyyden kesto on vuonna 2023 ollut neljä viikkoa.

Lisäksi korotusosan suuruuden osalta on huomioitava, että työssäoloehdon pidentämisen takia ansiopäivärahan saajien määrä laskee, mikä vaikuttaa myös ansio- ja perusturvan korotusosalla olevien määrään. Ansioturvan ja peruspäivärahan korotusosien saajamäärien arvioidaan vähenävän ja työmarkkinatuen kasvavan.

Taulukko 11. Työllistymistä edistävän palvelun aloitukset ja edeltävän työttömyyden kesto palveluittain vuonna 2023

	Palvelussa aloittaneiden lukumäärä	Edeltävän työttömyyden kesto viikkoina
Työvoimakoulutus	30 669	22
Työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu	26 142	4
Kotoutumiskoulutus	17 815	13
Kuntouttava työtoiminta	58 221	14

Työnhakuvalmennus	10 197	23
Uravalmennus	7 082	31
Työkokeilu	31 320	26
Koulutuskokeilu	337	6

Taloudellisen kannustimen poistumisen voidaan arvioida heikentävän työnhakijan kannustimia osallistua työllistymistä edistäviin palveluihin. Työvoimaviranomaisen järjestämät palvelut ovat kuitenkin jatkossakin lähtökohtaisesti työttömyysetuuden saajaa velvoittavia. Palveluista kieltäytymisestä tai muusta palvelun laiminlyönnistä voi aiheutua etuusseuraamuksia.

Täysimääräisen työmarkkinatuen määrä vuonna 2024 on 37,21 euroa päivässä ja kuukausitasolla noin 800 euroa. Osittaisen työmarkkinatuen määrä vuonna 2024 on vähintään 18,61 euroa päivässä ja kuukausitasolla noin 400 euroa, jos henkilöllä muutoin olisi oikeus täysimääräiseen työmarkkinatukeen. Osittaisen työmarkkinatuen määrään esitetyn muutoksen johdosta osittaisena työmarkkinatukena maksettava tuki olisi vähintään 13 euroa päivässä ja kuukausitasolla noin 280 euroa. Vuonna 2024 toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti on vanhempansa luona asuvalla 18 vuotta täyttäneellä henkilöllä 429,03 euroa. Itsenäisesti asuvan 18 vuotta täyttäneen opintoraha on 279,38 euroa kuukaudessa.

Hakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tuloina ei otettaisi huomioon omaishoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettua omaishoitajan hoitopalkkiota. Osittaista työmarkkinatukea saavien henkilöiden vanhemmista arviolta 300 henkilöä on saanut omaishoitajan palkkiota. Omaishoitajana toimivan vanhemman hoitopalkkiota ei huomioitaisi riippumatta siitä, asuuko hoidettava henkilö samassa taloudessa tai muussa taloudessa taikka siitä, onko hoidettava henkilö osittaista työmarkkinatukea hakeva henkilö.

Osittaiseen työmarkkinatukeen esitetty määrän muutos alentaisi tuen tasoa, mikä heikentäisi vanhempiensa taloudessa asuvan henkilön työttömyysajan perusturvan määrää. Kuitenkin, vaikka vanhempien tulot ylittäisivätkin säädetyn tuloajan, jatkossakin työmarkkinatuki maksettaisiin täysimääräisenä, jos hakija kykenee luotettavasti osoittamaan, etteivät vanhemmat tosiasiallisesti häntä taloudellisesti tue.

Osittaisen työmarkkinatuen määrän alentaminen voisi kannustaa henkilöä muuttamaan pois vanhempiensa taloudesta, jolloin henkilölle voi edellytysten täytyessä muodostua oikeus täysimääräiseen työmarkkinatukeen ja yleiseen asumistukeen. Ottaen huomioon, että osittaisen työmarkkinatuen saaja on tyypillisesti alle 30-vuotias ja että osittaisen työmarkkinatuen saajista lähes puolella maksupäiväkertymä on ollut vuonna 2023 korkeintaan sata päivää, muuttamiseen pois vanhempien taloudesta voidaan arvioida olevan muitakin elämäntilanteeseen liittyviä syitä. Tämän ilmiön laajuutta ei pystytä tarkemmin arvioimaan.

Työmarkkinatuen tarveharkinnassa tuloina ei huomioida asumistukea eikä toimeentulotukea eikä näitä tukia huomioida osittaisen työmarkkinatuen hakijan vanhemman tuloina. Osittaisen työmarkkinatuen määrän alentaminen voi lisätä ruokakunnalle maksettavan yleisen asumistuen määrää sekä kotitaloudelle maksettavan toimeentulotuen määrää. Tämä vaikutus arvioidaan olevan yhteensä noin 0,6 miljoonaa euroa. Osittaista työmarkkinatukea maksetaan myös siinä ta-

pauksessa, että vanhempiensa taloudessa asuva tuenhakija ei esitä selvitystä vanhempiensa tuloista. Muutoksen ei arvioida tuovan vähäistä enemmän uusia tuen saajia yleisen asumistuen ja toimeentulotuen piiriin.

4.2.1.2 Vaikutukset julkiseen talouteen

Esityksen muutosten arvioidaan alentavan etuuskuluja yhteensä 36,7 miljoonalla eurolla. Verotulojen arvioidaan kuitenkin pienenevän noin 10,5 miljoonalla eurolla, jolloin esitettyjen muutosten arvioidaan vahvistavan julkista taloutta yhteensä 26,2 miljoonaa euroa.

Työttömyysetuuksien korotusosien poistaminen alentaisi työttömyysetuusmenoa perusturvassa noin 28,6 miljoonaa euroa vuodessa ja ansioturvassa noin 8,3 miljoonaa euroa vuodessa. Perusturva eli työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa koskeva säästö kohdistuvat valtiolle ja ansioturvaan kohdistuva säästö Työllisyysrahaston osuuteen. Vakuutusmaksusäästö kohdistetaan valtiolle ja kunnille kanavointiratkaisun yhteydessä toisella hallituksen esityksellä. Yleisen asumistuen menojen arvioidaan kasvavan noin neljällä miljoonalla eurolla. Verokertymä pienensisi korotusosien poiston myötä 10 miljoonalla eurolla. Verotulojen pienentymisen arvioidaan kohdentuvan 60 prosenttisesti kunnille ja 40 prosenttisesti valtiolle. Yhteensä vaikutus olisi noin 22,9 miljoonaa euroa julkista taloutta vahvistava. Vaikutus ei toteutuisi täysimääräisenä vielä vuonna 2025 pääasiassa siksi, koska työttömyysetuudet maksetaan jälkikäteen ja pienemmässä määrin johtuen aktiiviaijan korotusosista luopumiseen ehdotetusta voimaantulosäännöksestä. Ehdotetun siirtymäsäännöksen vaikutus vuoden 2025 julkisen talouden säästöön on noin 0,1 miljoonaa euroa.

Taulukko 12. Korotusosien poiston julkisen talouden vaikutukset eri etuuksiin ja verotukseen, miljoonaa euroa

	2025	2026
Ansioturva	-7,5	-8,3
Perusturva	-26,3	-28,6
Yleinen asumistuki	3,7	4,0
Verotulot	-9,2	-10,0
Yhteensä	-20,9	-22,9

Palveluihin osallistumiseen ja työnhakijoiden aktiivintasteeseen vaikuttaa monet tekijät, kuten palveluiden kysyntä ja niiden tarjonta. Aktiiviaijan korotusosilla on todennäköisesti merkitystä palveluihin osallistumisaktiivisuuden osalta. Mikäli palveluilla on positiivinen vaikutus niihin osallistuvien työllisyyteen, seuraisi tästä, että palveluiden käytön pienenemisestä seuraisi negatiivinen työllisyysvaikutus (aiempaa vähemmän henkilöitä osallistuisi palveluihin, jotka vahvistavat työllisyyttä). Koska palvelut kuitenkin aiheuttavat myös kustannuksia, seuraisi tästä käyttäytymisvaikutuksesta säästöjä työllistymistä edistävien palveluiden kustannuksissa.

Toisaalta palveluihin osallistumiseen liittyy niin kutsuttu lukkiutumisvaikutus. Tästä lukkiutumisvaikutuksesta seuraa, että palveluihin osallistuvien henkilöiden työnhakuaktiivisuus ja työllistymistodennäköisyys palveluiden aikana laskee. Mikäli palveluihin osallistuminen vähenisi, myös lukkiutumisvaikutus lieventyisi ja tästä seuraisi vastaavasti positiivinen työllisyysvaikutus. Työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuvien edellytetään kuitenkin myös hakevan omatoimisesti avoimia työpaikkoja, joskin työnhakuvelvollisuus ei välttämättä vastaa työttömän työnhakuvelvoitetta³. Palveluissa työnhakuvelvoite voidaan jättää asettamatta, hakuvelvoite voi olla tavallista pienempi tai hakuvelvollisuus alkaa vasta kuukautta ennen palvelun tai opintojen arvioitua päättymistä. Esimerkiksi työttömyysetuudella tuettuja omaehtoisia opintoja yli kuukauden ajan opiskelevan koulutusta vailla olevan työnhakijan tulee hakea opintojen aikana kolmea työmahdollisuutta kolmen kuukauden tarkastelujaksojen aikana. Jos tuettujen opintojen kesto on enintään kuukausi tai opintoja on jäljellä kuukausi, työnhakijalla on sama määrällinen työnhakuvelvollisuus kuin muillakin työttömillä.

Jos osallistumisaktiivisuus opintoihin ja palveluihin pienenesi, tällä voisi olla vaikutusta yritysten osaavan työvoiman saantiin joissakin tapauksissa.

Todennäköistä kuitenkin on, että aktiivijalan korotusosien poistamisen vaikutus työllisyyteen olisi merkitykseltään vähäinen. Samoin liikkuvuusavustuksen korotusosan poistamisen vaikutus työllisyyteen olisi todennäköisesti vähäinen. Muutoksen jälkeenkin työttömillä olisi mahdollisuus saada liikkuvuusavustusta peruspäivärahan suuruisena ilman korotusosaa. Kyseessä on pieni muutos työn vastaanottamisen taloudellisiin kannustimiin, eikä taloudellisten kannusteiden vaikutusta alueelliseen liikkuvuuteen ole muutoinkaan pidetty suurena⁴.

Osittaisena työmarkkinatukena maksettavan määrän korvausprosentin alentaminen vähentäisi julkisen talouden menoja arviolta 3,3 miljoonalla eurolla vuodessa. Vuonna 2025 julkisen talouden menoja vähentävä vaikutus jakautuisi siten, että vaikutus olisi valtion osalta arviolta 2,7 miljoonaa euroa ja kuntien osalta arviolta 0,6 miljoonaa euroa. Mainituissa määrissä on huomioitu vaikutus, joka tulisi hakijan vanhemman omaishoidon hoitopalkkion huomioimatta jättämisestä vanhemman tuloina. Tämä vaikutus on arviolta noin 0,03 miljoonaa euroa.

Taulukko 13. Osittaisen työmarkkinatuen korvausprosentin alentamisen julkisen talouden vaikutukset eri etuuksiin ja verotukseen, miljoonaa euroa

	Vaikutus, milj. euroa
Työmarkkinatuki	-4,4
Toimeentulotuki	0,4
Yleinen asumistuki	0,2
Verotulot	-0,5
Yhteensä	-3,3

³ Työnhakuvelvoitteet palvelun ajalta on kuvattu tarkemmin esityksen luvussa 2.1.

⁴ Alasalmi Juho, Henna Busk., Veera Holappa, Janne Huovari, Valter Härmälä, Ossi Kotavaara, Olli Lehtonen, Toivo Muilu, Jarmo Rusanen ja Hilkka Vihinen (2020). Työn ja työvoiman alueellinen liikkuvuus ja monipaikkainen väestö. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:12.7

Vaikutukset kuntien talouteen

Kunnat eivät rahoita työmarkkinatuen tai peruspäivärahan korotusosia, joten näiden poistolla ei ole suoraa vaikutusta kuntatalouteen. Osittaisen työmarkkinatuen säästöstä kuitenkin noin 1,0 miljoonaa euroa kohdistuu kunnille säästönä ja toimeentulotukimenojen kasvusta puolet, eli noin 0,2 milj. euroa. Verotulojen pienenemisestä arvioidaan kunnille kohdistuvan 40 prosenttia, eli yhteensä noin 4,2 miljoonaa euroa. Muutosten arvioidaan siis yhdessä heikentävän kuntataloutta noin 3,4 miljoonalla eurolla.

4.2.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset

4.2.2.1 Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset

Perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Saman pykälän 2 momentissa puolestaan säädetään, että lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella.

Esitykseen sisältyvät ehdotukset vaikuttavat työnhakijoiden työttömyysajan sosiaaliturvaan ja toimeentuloon.

Kuten edellä jaksossa 4.2.1.1 on kuvattu, esitetyillä muutoksilla on vaikutusta kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin.

Yleinen asumistuki myönnetään ruokakunnalle ja toimeentulotuki myönnetään kotitaloudelle, ja näiden tukien määrään vaikuttavat saman talouden muiden jäsenten tulot. Osittaisen työmarkkinatuen määrään ehdotettu muutos voi lisätä perheen perustuslain 19 §:n 1 momentissa turvattuun viimesijaisen turvan tarvetta sekä myös ruokakunnan yleisen asumistuen tarvetta. Tämän vaikutuksen toteutuminen riippuu kotitalouden jäsenten ja ruokakunnan jäsenten käytettävissä olevista tuloista eli osittaisen työmarkkinatuen määrän muutos itsessään ei välttämättä lisäisi kotitaloudelle myönnettävän toimeentulotuen tai ruokakunnalle myönnettävän yleisen asumistuen määrää.

Osittaisen työmarkkinatuen määrää koskevalla muutoksella ei olisi vaikutusta sellaisen vanhempiensa taloudessa asuvan henkilön tuen määrään, joka on työllistymistä edistävässä palvelussa tai jonka vanhempien tulot eivät ylitä säädettyä tulorajaa. Lisäksi jatkossakin, vaikka vanhempien tulot ylittäisivät säädetyn tulorajan, työmarkkinatuki maksettaisiin täysimääräisenä, jos hakija kykenee luotettavasti osoittamaan, etteivät vanhemmat tosiasiallisesti häntä taloudellisesti tue.

4.2.2.2 Yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo

Vuonna 2023 ansiopäivärahan korotusosan saajat jakautuivat sukupuolittain lähes tasan. Keskimääräinen korotusosa oli 7,80 e/pv, miehillä 8,63 e/pv ja naisilla 7,05 e/pv. Peruspäivärahan korotusosia saaneista miehiä oli 52 prosenttia ja naisia 48 prosenttia. Työmarkkinatuen osalta taas miehiä oli 47 prosenttia ja naisia 53 prosenttia.

Vuonna 2023 osittaista työmarkkinatukea maksettiin 10413 henkilölle. Tuensaajista naisia oli 27 prosenttia ja miehiä 73 prosenttia. Näin ollen osittaista työmarkkinatukea koskevan muutoksen vaikutukset kohdentuisivat siten enemmän miehiin kuin naisiin.

4.2.2.3 Vaikutukset nuoriin

Taulukossa 3 on esitetty korotusosien saajat ja maksetut korotusosat etuuskittain ja ikäryhmittäin. Työmarkkinatuessa ja peruspäivärahassa saajien ikäjakauma painottuu nuorempiin, kun taas ansiopäivärahassa alle 30-vuotiaita on vähemmän.

Osittaisen työmarkkinatuen saamiseen ei liity ikään perustuvia edellytyksiä. Kuten edellä 2.3 jaksossa on kuvattu, suuri osa (93 prosenttia) osittaisen työmarkkinatuen saajista on alle 30-vuotiaita nuoria. Osittaisen työmarkkinatuen määrän alentamisen vaikutukset kohdentuvat siten pääosin nuoriin, jotka asuvat yhä vanhempien taloudessa.

4.2.2.4 Vaikutukset Ahvenanmaan maakunnassa

Ahvenanmaan itsehallinnosta säädetään perustuslaissa ja Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991). Perustuslain 120 §:n mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on itsehallinto sen mukaan kuin Ahvenanmaan itsehallintolaissa erikseen säädetään. Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on itsehallinto sen mukaan kuin mainitussa laissa säädetään. Ahvenanmaan maakuntapäivät edustaa maakunnan väestöä itsehallintoa koskevissa asioissa. Maakuntapäivät säättää lakeja maakuntaa varten (maakuntalait). Maakunnan yleinen johto ja hallinto kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle ja sen alaisille viranomaisille. Maakunnan hallitus voi maakuntalaissa säädetyn valtuuden nojalla antaa asetuksia maakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa.

Maakunnan lainsäädäntövaltaa koskeva toimivalta on määritelty niin, että Ahvenanmaan itsehallintolaki sisältää yksityiskohtaisen luettelon niistä asioista, joita koskeva toimivalta on maakunnalla. Lisäksi laki sisältää yksityiskohtaiset säännökset niistä asioista, jotka kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Ahvenanmaalla asuvan työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa saavan työttömän työnhakijan taloudelliset mahdollisuudet hakea työtä ja parantaa mahdollisuuksiaan päästä tai palata työmarkkinoille turvataan maakuntalain Landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa nojalla. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetut työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa koskevat muutokset ovat Ahvenanmaan lainsäädäntövallassa.

4.2.3 Vaikutukset toimeenpanijoihin

Ehdotetuilla muutoksilla arvioidaan olevan vaikutusta ennen kaikkea työttömyysetuuden maksajien eli Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen toimintaan.

Ehdotetut muutokset poistaisivat työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat työttömyysturvan korotusosat sekä liikkuvuusavustuksen korotusosan. Lisäksi osittaista työmarkkinatukea saavan etuus voi pienentyä. Erityisesti siirtymävaiheessa muutosten arvioidaan lisäävän neuvontatilanteita sekä työttömyyskassoissa että Kansaneläkelaitoksessa. Muutokset edellyttäisivät myös tietojärjestelmiä koskevaa muutostyötä. Tämän lisäksi työttömyyskassojen ja Kansaneläkelaitoksen tulee uudistaa asiakaskirjeet ja päätöstekstit. Työttömyyskassoille tulee annettavaksi uudet soveltamisohjeet, joiden valmistelusta vastaa Finanssivalvonta.

Työttömyysturvaa koskevien muutoksien on arvioitu lisäävän hieman yleisen asumistuen ja toimeentulotuen maksamista. Ehdotetut muutokset voivat vähäisesti lisätä työmäärää näiden etuuksien käsittelyssä.

Korotusosien poistuminen lisää todennäköisesti myös neuvontatilanteita työvoimaviranomaisessa. Lisäksi, jos korkeampi työttömyysetuus on toiminut syynä osallistua palveluun, palveluihin osallistumiseen liittyvän taloudellisen kannustimen poistuminen voi vähentää työnhakijoiden halukkuutta osallistua työllistymistä edistäviin palveluihin ja vaikeuttaa työnhakijoiden motiivointia osallistua palveluihin.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan, että jos työllistymistä edistävä palvelu on alkanut viimeistään 30.6.2024, palvelun ajalta voidaan maksaa peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosaa tai korotettua ansio-osaa lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta palvelun loppuun saakka, kuitenkin kokonaisuudessaan enintään 200 päivältä. Myöhemmin alkaneiden palveluiden osalta korotusosan maksaminen päättyy 31.12.2024. Ehdotettu siirtymäsäännös pienentäisi vuoden 2025 julkisen talouden säästövaikutusta 0,1 miljoonalla eurolla. Valmistelun aikana on arvioitu erilaisia vaihtoehtoja korotusosien voimaantuloon.

Yksi vaihtoehto olisi jättää säätämättä mitään siirtymäsäännöstä korotusosista luopumiselle. Tällöin korotusosien maksaminen päättyisi kaikkien kohdalla 31.12.2024. Valmistelun aikana on tunnistettu, että tämä johtaisi tilanteisiin, joissa henkilön palveluun osallistumisen ehdot muuttuisivat kesken palvelun monissa tilanteissa yllättäen. Siirtymäsäännöksen tarkoitus on osaltaan vähentää tällaisia tilanteita erityisesti niissä tilanteissa, joissa ei kohtuullisesti voida olettaa työnhakijan olevan tietoinen korotusosien poistumisen aikataulusta palveluun sitoutessaan.

Valmistelun aikana on arvioitu vaihtoehtoa, jossa aktiivijajan korotusosat maksettaisiin palvelun loppuun saakka tai enintään 200 päivältä kaikkiin työllistymistä edistäviin palveluihin, jotka ovat alkaneet ennen lain ehdotettua voimaantuloa 1.1.2025. Tämän vaihtoehdon vahvuutena on se, että palvelun ehdot eivät missään tilanteessa muuttuisi kesken palvelun. Vaikka korotusosien poistamisesta on linjattu hallitusohjelmassa, sen ajankohdasta on päätetty vasta kehysriihen yhteydessä huhtikuussa 2024. Tästä seuraa, että palvelusta on voitu sopia tai se on voitu aloittaa ennen kuin tieto korotusosien poistamisen ajankohdasta on ollut työnhakijan tiedossa. Jos korotusosat poistuvat kesken palvelun, muuttuvat palvelun osallistumisen ehdot siitä mihin työnhakija on alun perin sitoutunut. Vaihtoehto kuitenkin pienentäisi julkista taloutta vahvistavaa vaikutusta noin 2,3 miljoonalla eurolla. Se on noin 2,2 miljoonaa euroa enemmän kuin tässä esityksessä ehdotettu ratkaisu.

Lisäksi vaihtoehtona on arvioitu siirtymäsäännöstä, joka mahdollistaisi korotusosien maksamisen 31.3.2025 saakka sellaisen työllistymistä edistävän palvelun ajalta, joka on alkanut ennen lain ehdotettua voimaantuloa. Valmistelussa on arvioitu, että tämä koskisi arviolta 12 000 henkilöä, joiden palvelu jatkuisi vuoden vaihteen yli ja pienentäisi vuoden 2025 julkisen talouden säästöä 1,8 miljoonalla eurolla.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

- täydentyy myöhemmin

6 Lausuntopalaute

- täydentyy myöhemmin

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Työttömyysturvalaki

5 luku Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

11 §. Työssäoloehto eräissä tilanteissa. Pykälässä säädetään työttömyyspäivärahan maksamisen edellytyksestä henkilölle, joka on saanut työttömyyspäivärahaa sosiaaliturva-asetuksen tai perusasetuksen mukaisesti aikana, jona hän on hakenut työtä toisesta jäsenvaltiosta, ja joka ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hän lähti maasta, palannut työnhakijaksi Suomeen.

Pykälää muutettiin lailla 1300/2023 siten, että neljän viikon työssäolon sijasta työttömyyspäivärahan maksaminen uudelleen edellyttäisi työssäoloehtokuukauden kerryttämistä. Lisäksi pykälää muutettaisiin siten, että työttömyyspäivärahan uudelleen maksamisen kolme vaihtoehtoista edellytystä numeroitiin kolmeksi alakohdaksi. 1.1.2025 tulee voimaan lailla 385/2023 muutettu 11 §, johon edellä kuvattuja muutoksia ei ole tehty. Pykälään, sellaisena kuin se on laissa 385/2023, ehdotetaan tehtävät vastaavat muutokset kuin tehtiin aiemmin lailla 1300/2023.

6 luku Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

1 §. Työttömyyspäivärahan määrä. Pykälässä säädetään työttömyyspäivärahan määrästä. Pykälän 2 momentissa säädetään peruspäivärahan korotusosasta. Momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavista korotusosista luovutaan.

2 §. Ansiopäivärahan ansio-osa. Pykälässä säädetään ansiopäivärahan ansio-osan ja korotetun ansio-osan laskemisesta. Pykälän otsikosta ehdotetaan poistettavaksi maininta korotetusta ansio-osasta, jotta pykälän otsikko vastaisi paremmin muuttuneen pykälän sisältöä.

Pykälän 1 momentissa säädetään ansio-osan laskennasta. Koska lapsikorotusta koskeva työttömyysturvalain 6 luvun 6 § on kumottu 1.1.2024 alkaen lailla 1300/2023, viittaus lapsikorotukseen poistettaisiin momentista.

Pykälän 2 momentissa säädetään korotetusta ansio-osasta. Momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska työllistymistä edistävien palveluiden ajalta ei enää maksettaisi korotettua ansio-osaa.

3 §. Korotusosan ja korotetun ansio-osan maksaminen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Pykälässä säädetään työttömyyspäivärahan korotusosan ja korotetun ansio-osan maksamisesta työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

5 a §. Yrittäjän oikeus korotettuun ansio-osaan. Pykälässä säädetään ansiopäivärahaan oikeutetun yrittäjän oikeudesta korotettuun ansio-osaan. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

8 §. Päivärahaikauden alkaminen alusta ja palkan uudelleenlaskeminen. Pykälän 3 momentti sisältää viittauksen lapsikorotukseen. Koska lapsikorotusta koskeva työttömyysturvalain 6 luvun 6 § on kumottu 1.1.2024 alkaen lailla 1300/2023, viittaus lapsikorotukseen poistettaisiin momentista.

7 luku Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset

4 §. Työmarkkinatuen määrä. Pykälän 1 momentissa säädetään täysimääräisestä työmarkkinatuesta ja työmarkkinatuen korotusosasta. Koska työttömyysetuuksien korotusosat esitetään

poistettaviksi, momentista poistettaisiin viittaukset lain 6 luvussa säädettyyn peruspäivärahan korotusosaan.

5 §. *Oikeus työmarkkinatuen korotusosaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta.* Pykälässä säädetään työmarkkinatuen korotusosan maksamisesta työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

9 §. *Osittainen työmarkkinatuki.* Pykälän 1 momentti sisältää säännöksen osittaisena maksettavan työmarkkinatuen määrästä. Työmarkkinatuki maksetaan osittaisena henkilölle, joka asuu vanhempiensa taloudessa eikä ole täyttänyt työssäoloehtoa. Momenttia muutettaisiin siten, että osittaisena maksettavan työmarkkinatuen määrä olisi 35 % siitä työmarkkinatuen määrästä, joka henkilölle muutoin maksettaisiin.

Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti. Pykälän 2 momentin 2 kohdassa säädetään työnhakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, 6 §:ssä tarkoitetuista tuloista. Momentissa säädettäisiin mainitusta 2 momentin 2 kohdasta poiketen, että vanhemman tuloina ei kuitenkaan otettaisi huomioon omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettua hoitopalkkiota.

8 luku Alueellisen liikkuvuuden tukeminen

2 §. *Liikkuvuusavustuksen määrä.* Pykälässä säädetään liikkuvuusavustuksen määrästä. Pykälän 2 momentissa säädetään liikkuvuusavustuksen maksamisesta korotettuna, jos työpaikka tai koulutuksen järjestämispaikka sijaitsee yli 200 kilometrin etäisyydellä henkilön tosiasiallisesta asuinpaikasta taikka työn tai siihen liittyvän koulutuksen takia tehtyä muuttoa edeltävästä tosiasiallisesta asuinpaikasta. Pykälän 3 ja 4 momentissa säädetään korotettua liikkuvuusavustuksen maksamista koskevista muista edellytyksistä. Pykälän 2–4 momentit ehdotetaan kumottavaksi. Liikkuvuusavustusta ei maksettaisi enää korotettuna.

5 §. *Tämän lain poikkeava soveltaminen liikkuvuusavustukseen.* Pykälän 1 momentissa viitataan, mitä 11 luvun 9 a §:ssä säädetään lapsikorotuksesta. Mainittu viitattu lainkohta on koskenut lapsikorotuksen maksamista Kansaneläkelaitokselle ja se on kumottu 1.1.2024 alkaen lailla 1300/2023 samassa yhteydessä lapsikorotusta koskevan työttömyysturvalain 6 luvun 6 §:n ja 7 luvun 4 §:n 2 momentin kanssa. Momentista poistettaisiin viittaus mainittuun kumottuun lainkohtaan.

11 luku Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §. *Työvoimaviranomaisen työvoimapoliittinen lausunto.* Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädetään työllistymistä edistävän palvelun sisältymisestä työnhakijan kanssa laadittuun työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan. Korotusosien poistamisen jälkeen työttömyysetuuden maksaja ei enää tarvitsisi työvoimapoliittisen lausunnon ohessa tietoa palvelun sisältymisestä suunnitelmaan. Momentin 3 kohta kumottaisiin.

14 luku Erinäisiä säännöksiä

3 §. *Ansiopäivärahan ja peruspäivärahan rahoitus.* Pykälän 2 momentti sisältää viittauksen lapsikorotukseen. Koska lapsikorotusta koskeva työttömyysturvalain 6 luvun 6 § on kumottu 1.1.2024 alkaen lailla 1300/2023, viittaus lapsikorotukseen poistettaisiin momentista.

3 b §. *Peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuus.* Pykälän 3 momentti sisältää viittauksen lapsikorotukseen. Koska lapsikorotusta koskeva työttömyysturvalain 6 luvun 6 § on kumottu 1.1.2024 alkaen lailla 1300/2023, viittaus lapsikorotukseen poistettaisiin momentista.

7.2 Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta

4 §. *Ansiopäivärahojen rahoitus.* Pykälän 5 momentissa säädetään työttömyyskassan rahoitusosuudesta. Momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus kumottavaksi ehdotettuun työttömyysturvalain 6 luvun 2 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään korotusta ansio-osasta.

8 §. *Peruspäivärahan rahoitus.* Pykälän 1 momentissa säädetään peruspäivärahan rahoituksesta. Momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus peruspäivärahan korotusosiin.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Valtioneuvoston asetuksessa työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta (1332/2002) säädetään työmarkkinatuen tarveharkinnasta ja osittaisesta työmarkkinatuesta sekä tuloista tehtävistä vähennyksistä ja huomioon otettavista tuloista. Esityksessä esitetään, että osittaisen työmarkkinatuen hakijan vanhempien, jonka taloudessa hän asuu, saamaa omaishoidon hoitopalkkiota ei huomioitaisi vanhemman tulona ja tästä ehdotetaan säädettävän työttömyysturvalain 7 luvun 9 §:ssä. Tämän muutoksen johdosta ei olisi tarpeen muuttaa valtioneuvoston asetusta työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.

Siirtymäsäännöksen 1 momentin mukaan, jos työllistymistä edistävä palvelu on alkanut viimeistään 30.6.2024, palvelun ajalta voitaisiin maksaa peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosaa tai korotettua ansio-osaa lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta palvelun loppuun saakka, kuitenkin kokonaisuudessaan enintään 200 päivältä. Myöhemmin alkaneiden palveluiden osalta korotusosan maksaminen päättyisi 31.12.2024.

Jos palvelu järjestetään jaksotettuna erillisiin kokonaisuuksiin siten, että jaksot eivät liity yhtäjaksoisesti toisiinsa, korotusosaa tai korotettua ansio-osaa ei maksettaisi palvelujakson ajalta, joka alkaa 1.1.2025 tai myöhemmin.

Siirtymäsäännöksen 2 momentti koskisi osittaisen työmarkkinatuen korvausprosentin muutosta ja omaishoidon palkkion huomioimista vanhempien tuloja määritettäessä. Esityksen mukaan ennen lain voimaantuloa alkaneeseen työmarkkinatuen hakujaksoon sovellettaisiin ehdotetun lain voimaan tullessa voimassa ollutta 7 luvun 9 §:ää. Osittaista työmarkkinatukea koskeva muutos koskisi siis toisin sanoen sellaisia työmarkkinatuen hakujaksoja, jotka alkavat 1.1.2025 tai sen jälkeen. Tästä seuraisi, ettei osittaisen työmarkkinatuen määrä muuttuisi kesken etuuden haku- tai maksujakson.

10 Toimeenpano ja seuranta

- täydenty myöhemmin

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy hallituksen esitykseen eduskunnalle sairauspäivärahan muutoksia ja sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavoitinta koskevaksi lainsäädännöksi. Kyseisessä esityksessä kanavoitetaan tässä esityksessä esitetyt vakuutusmaksuihin kohdistuvat säästöt valtiolle ja kunnille.

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 19 §:ssä säädetään oikeudesta sosiaaliturvaan. Perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaan lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella.

Perustuslain 19 §:n 2 momentilla on asetettu lainsäätäjälle velvoite taata jokaiselle perustoimeentulon turvaa tarvitsevalle subjektiivinen oikeus lailla säädettyyn julkisen vallan järjestämään turvaan. Säännöksen tarkoittama perustoimeentulon turva merkitsee pidemmälle menevää turvan tasoa kuin perustuslain 19 §:n 1 momentin mukainen oikeus välttämättömään toimeentuloon. Perustoimeentuloa turvaava järjestelmä ei siten voi muodostua 1 momentin mukaisesta viimesijaisesta turvasta. Toisaalta perustoimeentulon turvaa ei ole säädetty perustuslain taosoiseksi yksilön subjektiiviseksi oikeudeksi, vaan perustuslaki asettaa velvoitteen taata tällainen turva tavallisen lain tasolla. Turva on yhteydessä säännöksessä lueteltuihin sosiaalisiin riskitilanteisiin ja laissa kulloinkin säädettyihin etuuksien saamisedellytyksiin ja menettelyihin. Perusoikeusuudistuksen esitöiden ja perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan perustuslain 19 §:n 2 momentissa tarkoitettu perustoimeentulon turva on voimassa olevasta sosiaalilainsäädännöstä riippumaton, eikä siten kiinnity suoraan tiettyihin olemassa oleviin etuusjärjestelmiin. Säännös ei siten tarkoita turvata nykyisin tavallisella lailla määritettyjä yksittäisiä etuuksia sellaisenaan. (HE 309/1993 vp; PeVM 25/1994 vp; esim. PeVL 33/2004 vp; PeVL 48/2006 vp, PeVL 16/2023 vp.)

Perustuslain 19 §:n 2 momentilla ei myöskään ole turvattu mitään nimenomaista lailla säädettyä perustoimeentulon turvajärjestelmää sinänsä, vaan ylipäätään yksilön oikeus perustoimeentulon turvaan. Olennaista on, että oikeus perustoimeentuloon on säännöksessä mainituissa sosiaalisissa riskitilanteissa turvattu jonkin sosiaaliturvajärjestelmän kautta. (esim. PeVL 60/2002 vp, PeVL 30/2005 vp.)

Perustuslain 19 §:n 2 momentti edellyttää sosiaaliturvajärjestelmien laatimista siten kattaviksi, ettei niiden ulkopuolelle jää väliinputoajaryhmiä. Perustoimeentulon turvan riittävyttä arvioitaessa on merkitystä sillä, onko henkilöllä lakisääteiset turvajärjestelmät ja hänen tilanteensa muutoin kokonaisuutena arvioiden toimeentulon edellytykset huolimatta siitä, että hänen normaalit toimeentulomahdollisuutensa ovat säännöksen tarkoittaman seikan johdosta heikentyneet. Säännöksen vaatimuksia eivät vastaa sellaiset lainsäädännölliset muutokset, jotka merkitsevät olennaista puuttumista edellä tarkoitettuun tavoitin suojattuun perustoimeentulon turvaan. Sosiaaliturvaa voidaan kuitenkin suunnata ja kehittää yhteiskunnan taloudellisten voimavarojen mukaisesti. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että myös pitkällä aikavälillä perustoimeentulon turva on taattu. (HE 309/1993 vp; PeVM 25/1994 vp.)

Perustuslakivaliokunta on todennut, että perustuslain 19 §:n 2 momentin mukainen perustoimeentulon turva merkitsee pidemmälle menevää turvan tasoa kuin pykälän 1 momentin mukainen oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Perustoimeentuloa turvaava järjestelmä ei siten voi muodostua 1 momentin mukaisesta viimesijaisesta turvasta (HE 309/1993 vp, s. 70/I, PeVM 25/1994 vp, s. 10/II, PeVL 48/2006 vp, s. 2, PeVL 25/2013 vp, s. 2/I).

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että sosiaalisten oikeuksien mitoituksessa lainsäätäjälle asetun toimintavelvoitteen luonteen mukaista on, että kansantalouden ja julkisen talouden tila

voidaan ottaa huomioon mitoitettaessa sellaisia etuuksia, jotka julkinen valta välittömästi rahoittaa (esim. PeVL 34/1996 vp, PeVL 6/2015 vp, PeVL 70/2022 vp, PeVL 15/2023 vp, PeVL 16/2023 vp).

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen kannan mukaan valtiontalouden säästötavoitteet taloudellisen laskusuhdanteen aikana voivat muodostaa hyväksyttävän perusteen puuttua jossain määrin myös perustuslaissa turvattujen oikeuksien tasoon (ks. PeVM 25/1994 vp ja esim. PeVL 21/2016 vp ja PeVL 10/2015 vp). Tällöinkään sääntely ei saa kokonaisuutena arvioiden vaarantaa perustuslaissa turvattun perusoikeuden toteutumista (PeVL 10/2015 vp).

Työttömyyden aikaiset taloudelliset etuudet liittyvät perustuslain 19 §:n 2 momentissa säädettyyn, lailla jokaiselle taattuun oikeuteen saada perustoimentulon turva työttömyyden ajalta.

Työttömyysturvan aktiivijan korotusosat

Esityksessä ehdotetaan, ettei työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettaisi enää ollenkaan työttömyysetuutta korotettuna. Palveluiden ajalta maksettaisiin saman suuruista etuutta, johon työnhakijalla olisi oikeus työttömänä ollessaankin. Ehdotettu muutos ei toisin sanoen heikentäisi työttömyysetuuden saajan tulojen kokonaismäärää vähäisemmäksi kuin työttömyysaikainen perusturva kokonaan työttömänä.

Perustuslakivaliokunta on perusoikeusuudistuksen jälkeen katsonut, että työttömyysetuuksista työttömyyspäivärahan peruspäiväraha ja sitä suuruudeltaan vastaava ansiopäivärahan perusosa sekä työmarkkinatuki ovat perustuslain 19 §:n 2 momenttiin liittyviä sosiaaliturvan etuusjärjestelmiä (PeVL 25/2013 vp). Aktiivijan korotusosien poistaminen ei heikennä työttömyyden aikaista perustoimeentuloa eivätkä esitetyt ehdotukset eivät ole siten ongelmallisia perustuslain 19 §:n 2 momentin kannalta.

Osittainen työmarkkinatuki

Hallituksen esityksessä HE 235/1993 eduskunnalle työmarkkinatukea koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ehdotettiin, että vanhempiensa luona asuville ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tuleville maksettaisiin osittainen työmarkkinatuki, jonka suuruus olisi ehdotuksen mukaan 60 prosenttia tuen normaalista määrästä. Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan PeVL 32/1993 vp, että kun otetaan huomioon vanhempien luona asumisen tavanomainen vaikutus asianomaisen todellisiin elinkustannuksiin, ei 26 §:n suuruista leikkausta työmarkkinatukeen voida valiokunnan mielestä pitää toimeentulon perusturvaa heikentävänä, ja lisäksi että kyseinen lainkohta ei niin ollen vaikuta 2. lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Työttömyysturvalain kokonaisuudistuksen yhteydessä (HE 115/2002 vp) ehdotettiin työmarkkinatuen maksamista voimassa olevan lain tapaan osittaisena vanhempiensa taloudessa asuvalle henkilölle, joka ei ole täyttänyt työssäoloahtoa. Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan PeVL 46/2002 vp, että ehdotus on perusoikeuksien yksilöllisen luonteen näkökulmasta kovin kaavamainen, koska sääntelyssä ei oteta huomioon, saako asianomainen taloudellista tukea vanhemmiltaan. On mahdollista, että vanhemmatkin ovat työmarkkinatuen saajia.

Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan PeVL 46/2002 vp, että osittaista työmarkkinatukea tarkoittava ehdotus on merkityksellinen myös Kansainvälisen työjärjestön (ILO) työllisyyden edistämistä ja työttömyysturvaa koskevan yleissopimuksen nro 168 kannalta. Sopimuksen mukaisesti etuuksien tulee vastata, silloin kun ne eivät perustu suoritettuihin maksuihin tai aikai-

sempiin työtuloihin, vähintään 50 prosentin tasoa — korkeimman perusteen mukaan — lakisääteisestä vähimmäispalkasta tai tavallisen työläisen palkasta taikka tasoa, joka turvaa peruselinkustannusten kattamiseen tarvittavan vähimmäismäärän.

Perustuslakivaliokunta totesi myös lausunnossaan PeVL 46/2002 vp, että yleissopimuksessa tarkoitettut arviointikriteerit eivät ole selkeät. Jos kuitenkin peruspäivärahan ja työmarkkinatuen arvioidaan yltävän kattamaan peruselinkustannukset, on 60-prosenttinen työmarkkinatuki selvästikin alle ILO-sopimuksen mukaisen tason. Ehdotettu osittainen työmarkkinatuki oli valiokunnan käsityksen mukaan myös alhaisempi kuin perustuslain 19 §:n 2 momentin tarkoittama, laissa säädettävä perustoimeentulon turvan taso. Lakiehdotusta oli tältä osin muutettava niin, että työmarkkinatuen määrän alentaminen suhteutetaan kyseisen työnhakijan todelliseen taloudelliseen tilanteeseen vanhempiin nähden, joiden taloudessa hän elää. Tämä katsottiin edellytykseksi lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta mietinnössään StVM 43/2002 vp toteutti perustuslakivaliokunnan lausunnossaan PeVL 46/2002 vp asettaman edellytyksen. Perustuslakivaliokunta oli edellyttänyt lakiehdotusta muutettavaksi niin, että työmarkkinatuen määrän alentaminen suhteutetaan kyseisen työnhakijan todelliseen taloudelliseen tilanteeseen vanhempiin nähden, joiden taloudessa hän elää. Kannanotto edellytti osittaisen työmarkkinatuen muuttamista tarveharkintaiseksi. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta ehdotti edellytetyt muutokset tekemistä. Valiokunta huomautti, että nyt toteutettava perustuslakivaliokunnan edellyttämän tarveharkinnan lisääminen lähentää työmarkkinatukea toimeentulotukeen. Samalla valiokunta alensi osittaisen työmarkkinatuen määrän 50 prosenttiin muutoin lasketusta määrästä.

Kansainvälisen työjärjestön (ILO) työllisyyden edistämistä ja työttömyysturvaa koskevan yleissopimuksen nro 168 artiklan 15 kohdan 1 alakohdan b koskee tilannetta, jolloin henkilö on kokonaan työtön ja hänen ansiotulonsa ovat väliaikaisesta työn loppumisesta johtuen keskeytyneet ilman, että työsuhte on katkennut. Silloin kun tämä tilanne kuuluu työttömyysturvan piiriin, etuudet tulee sopimuksen mukaan suorittaa määräajoin toistuvien maksujen muodossa, jotka lasketaan seuraavasti: silloin kun tällaiset etuudet eivät perustu maksuihin tai aikaisempiin ansiotuloihin, ne tulee määrittellä vähintään 50 prosentin tasolle lakisääteisestä vähimmäispalkasta tai tavallisen työläisen palkasta tai tasolle, joka turvaa peruselinkustannusten kattamiseen tarvittavan vähimmäismäärän, sen mukaan mikä näistä on korkein.

Hallituksen esityksessä HE 115/2002 vp eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, toimeentulotuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta sekä asumistukilain 15 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ehdotettiin, että työmarkkinatuen saajan puolison tulojen perusteella suoritettavasta tarveharkinnasta luovutaan. Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan PeVL 20/2012 vp, että tämä vastaa perustuslakivaliokunnan työttömyysturvalain säätämisen yhteydessä esittämää näkemystä siitä, että perustuslain kanssa parhaiten sopusoinnussa on sellainen järjestely, jossa tarveharkinta kohdistuu vain työttömän omiin tuloihin (PeVL 46/2002 vp, s. 5/I).

Osittaista työmarkkinatukea maksetaan henkilölle, joka asuu vanhempiensa taloudessa. Osittaiseen työmarkkinatukeen esitetty määrän muutos alentaisi tuen tasoa, mikä heikentäisi vanhempiensa taloudessa asuvan henkilön työttömyysajan perusturvan määrää. Tuen määrä olisi edelleen suhteutettu tuen hakijan todelliseen taloudelliseen tilanteeseen vanhempiin nähden, joiden taloudessa hän elää. Jatkossakin työmarkkinatuki maksettaisiin täysimääräisenä, jos hakija kykenee luotettavasti osoittamaan, etteivät vanhemmat tosiasiallisesti häntä taloudellisesti tue, jos vanhempien tulot ylittävät säädetyt tulorajat. Osittaisen työmarkkinatuen määrän alentamisen ehdotetulla tavalla ei arvioida johtavan siihen, että tuen saaja ohjautuisi viimesijaiseksi turvaksi

tarkoitettua toimeentulotuen saajaksi ottaen huomioon, että toimeentulotuen määrässä otetaan huomioon kotitalouden kaikkien jäsenten tulot.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 2 momentti, 3 §, 7 luvun 5 §, 8 luvun 2 §:n 2–4 momentti, 11 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohta ja 14 luvun 3 b §:n 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat 6 luvun 1 §:n 2 momentti laissa 1217/2019, 2 §:n 2 momentti ja 3 § laissa 1081/2016, 7 luvun 5 § laissa 1049/2013, 8 luvun 2 §:n 2–4 momentti laeissa 906/2017 ja 1300/2023 sekä 11 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohta ja 14 luvun 3 b §:n 3 momentti laissa 385/2023,

muutetaan 5 luvun 11 §, 6 luvun 2 §:n otsikko ja 1 momentti ja 8 §:n 3 momentti, 7 luvun 4 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti, 8 luvun 5 §:n 1 momentti, 14 luvun 3 §:n 2 momentti ja 3 a §:n 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5 luvun 11 § laissa 385/2023, 6 luvun 2 §:n 1 momentti laissa 1081/2016 ja 8 §:n 3 momentti laissa 1049/2013, 7 luvun 4 §:n 1 momentti ja 9 §:n 1 momentti laissa 1188/2009, 8 luvun 5 §:n 1 momentti laissa 906/2017 sekä 14 luvun 3 §:n 2 momentti ja 3 a §:n 4 momentti laeissa 385/2023 ja 325/2024, ja

lisätään 7 luvun 9 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1188/2009, uusi 5 momentti, seuraavasti:

5 Luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

11 §

Työssäoloehto eräissä tilanteissa

Henkilölle, joka on saanut tämän lain mukaista työttömyyspäivärahaa sosiaaliturva-asetuksen tai perusasetuksen mukaisesti aikana, jona hän on hakenut työtä toisesta jäsenvaltiosta, ja joka ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hän lähti maasta, palannut työnhakijaksi Suomeen, maksetaan työttömyyspäivärahaa uudelleen vasta, kun hän on:

- 1) kerryttänyt työssäolohtokuukauden;
- 2) ollut työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 7 luvussa tarkoitettussa työvoimakoulutuksessa neljä viikkoa; tai
- 3) opiskellut työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 9 luvussa tarkoitettuja työttömyysetuudella tuettuja työnhakijan omaehtoisia opintoja neljä viikkoa.

6 Luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

2 §

Ansiopäivärahan ansio-osa

Ansio-osa on 45 prosenttia päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Kun palkka kuukaudessa on suurempi kuin 95-kertainen perusosa, ansio-osa on tämän rajan ylittävältä päiväpalkan osalta 20 prosenttia. Ansiopäiväraha on enintään 90 prosenttia ansiopäivärahan perusteena olevasta päiväpalkasta, kuitenkin vähintään perusosan suuruinen.

8 §

Päivärahakauden alkaminen alusta ja palkan uudelleenlaskeminen

Jos palkansaaja on täyttänyt työssäoloehdon ennen enimmäisajan täyttymistä, uusi ansiopäiväraha on vähintään 80 prosenttia palkansaajalle aikaisemmin maksetusta ansiopäivärahasta. Vertailu tehdään täysimääräiseen 2 §:n 1 momentin mukaisesti määräytyvään päivärahaan.

7 Luku

Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset

4 §

Työmarkkinatuen määrä

Täysimääräinen työmarkkinatuki on 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen.

9 §

Osittainen työmarkkinatuki

Työmarkkinatuki on 35 prosenttia 4 §:n 1–3 momentin ja 6–8 §:n mukaisesti lasketusta työmarkkinatuesta, jos työnhakija asuu vanhempiensa taloudessa eikä ole täyttänyt työssäoloehto.

Poiketen siitä, mitä 2 momentin 2 kohdassa säädetään, hakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tuloina ei kuitenkaan oteta huomioon omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettua hoitopalkkiota.

8 Luku

Alueellisen liikkuvuuden tukeminen

5 §

Tämän lain poikkeava soveltaminen liikkuvuusavustukseen

Jollei tässä luvussa toisin säädetä, liikkuvuusavustukseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään työttömyysetuudesta. Liikkuvuusavustusta maksetaan kuitenkin sen estämättä, mitä 1 luvun 8 a §:n 1 momentissa, 2 ja 2 a luvussa, 3 luvun 1 §:n 3 momentissa ja 4 §:n 1 momentissa säädetään.

14 Luku

Erinäisiä säännöksiä

3 §

Ansiopäivärahan ja peruspäivärahan rahoitus

Peruspäiväraha rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla ja valtion sekä peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella siten kuin 3 b §:ssä ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 8 ja 23 §:ssä säädetään.

3 a §

Työmarkkinatuen rahoitus

Työmarkkinatuki, joka maksetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitetulle henkilölle, rahoitetaan valtion varoista eikä henkilölle maksettua työttömyysetuutta lasketa mukaan työttömyysetuuspäiviin:

- 1) kolmen vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä lukien, jos kyse on mainitun pykälän 3 tai 4 momentissa tarkoitetuista henkilöstä;
- 2) yhden vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä lukien, jos kyse on muusta kuin 1 kohdassa tarkoitetusta henkilöstä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos työllistymistä edistävä palvelu on alkanut viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2024, palvelun ajalta voidaan maksaa peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosaa tai korotettua ansioosaa lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta palvelun loppuun saakka.

Työmarkkinatuen maksamiseen ennen 1 päivää tammikuuta 2025 alkaneelta hakujaksolta sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 7 luvun 9 §:ää.

2.

Laki

työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 ja 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 4 §:n 5 momentti ja 8 §:n 1 momentti sellaisena ne ovat 4 §:n 5 momentti laissa 387/2023 ja 8 §:n 1 momentti laissa 387/2023 ja 1303/2023 seuraavasti:

4 §

Ansiopäivärahojen rahoitus

Työttömyyskassan osuus kustakin ansiopäivärahasta on 5,5 prosenttia, jollei 2 ja 3 momentin säännöksistä muuta johdu.

8 §

Peruspäivärahan rahoitus

Työllisyysrahasto maksaa sosiaali- ja terveysministeriön välityksellä Kansaneläkelaitokselle 23 §:ssä tarkoitettun osuuden työttömyysturvalain mukaisten peruspäivärahojen rahoitukseen. Muilta osin menot rahoitetaan Kansaneläkelaitokselle maksettavalla valtionosuudella ja peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 23.9.2024

Pääministeri

Petteri Orpo

Työministeri Arto Satonen

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 2 momentti, 3 §, 7 luvun 5 §, 8 luvun 2 §:n 2–4 momentti, 11 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohta ja 14 luvun 3 b §:n 3 momentti,
sellaisina kuin ne ovat 6 luvun 1 §:n 2 momentti laissa 1217/2019, 2 §:n 2 momentti ja 3 § laissa 1081/2016, 7 luvun 5 § laissa 1049/2013, 8 luvun 2 §:n 2–4 momentti laeissa 906/2017 ja 1300/2023 sekä 11 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohta ja 14 luvun 3 b §:n 3 momentti laissa 385/2023,
muutetaan 5 luvun 11 §, 6 luvun 2 §:n otsikko ja 1 momentti ja 8 §:n 3 momentti, 7 luvun 4 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti, 8 luvun 5 §:n 1 momentti, 14 luvun 3 §:n 2 momentti ja 3 a §:n 4 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 5 luvun 11 § laissa 385/2023, 6 luvun 2 §:n 1 momentti laissa 1081/2016 ja 8 §:n 3 momentti laissa 1049/2013, 7 luvun 4 §:n 1 momentti ja 9 §:n 1 momentti laissa 1188/2009, 8 luvun 5 §:n 1 momentti laissa 906/2017 sekä 14 luvun 3 §:n 2 momentti ja 3 a §:n 4 momentti laeissa 385/2023 ja 325/2024, ja
lisätään 7 luvun 9 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1188/2009, uusi 5 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 Luku

5 Luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

11 §

11 §

Työssäoloehto eräissä tilanteissa

Työssäoloehto eräissä tilanteissa

Henkilölle, joka on saanut tämän lain mukaista työttömyyspäivärahaa sosiaaliturvasetuksen tai perusasetuksen mukaisesti aikana, jona hän on hakenut työtä toisesta jäsenvaltiosta, ja joka ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hän lähti maasta, palannut työnhakijaksi Suomeen, maksetaan työttömyyspäivärahaa uudelleen vasta, kun hän on ollut työssä tai työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 7 luvussa tarkoitettussa työvoimakoulutuksessa neljä viikkoa taikka opiskellut vastaavan ajan työttömyysetuudella

Henkilölle, joka on saanut tämän lain mukaista työttömyyspäivärahaa sosiaaliturvasetuksen tai perusasetuksen mukaisesti aikana, jona hän on hakenut työtä toisesta jäsenvaltiosta, ja joka ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hän lähti maasta, palannut työnhakijaksi Suomeen, maksetaan työttömyyspäivärahaa uudelleen vasta, *kun hän on:*

1) kerryttänyt työssäoloehtokuukauden;

Voimassa oleva laki

tuettuja työnhakijan omaehtoisia opintoja mainitun lain 9 luvussa tarkoitetulla tavalla.

Ehdotus

2) ollut työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 7 luvussa tarkoitetussa työvoimakoulutuksessa neljä viikkoa; tai

3) opiskellut työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 9 luvussa tarkoitettuja työttömyysetuudella tuettuja työnhakijan omaehtoisia opintoja neljä viikkoa.

6 Luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

1 §

Työttömyyspäivärahan määrä

Peruspäivärahan korotusosa on 4,74 euroa päivältä.

2 §

Ansiopäivärahan ansio-osa ja korotettu ansio-osa

Ansio-osa on 45 prosenttia päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Kun palkka kuukaudessa on suurempi kuin 95-kertainen perusosa, ansio-osa on tämän rajan ylittävältä päiväpalkan osalta 20 prosenttia. Ansiopäiväraha lapsikorotuksineen on enintään 90 prosenttia ansiopäivärahan perusteena olevasta päiväpalkasta, kuitenkin vähintään mahdollisella lapsikorotuksella korotetun perusosan suuruinen.

Korotettu ansio-osa on 55 prosenttia päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Kun palkka kuukaudessa on suurempi kuin 95-kertainen perusosa, ansio-osa on tämän rajan ylittävältä päiväpalkan osalta 25 prosenttia. Ansiopäiväraha lapsikorotuksineen on tällöin enintään yhtä suuri kuin ansiopäivärahan perusteena oleva päiväpalkka, kuitenkin vähintään mahdollisella lapsikorotuksella ja korotusosalla korotetun perusosan suuruinen.

6 Luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

1 §

Työttömyyspäivärahan määrä

(kumotaan)

2 §

Ansiopäivärahan ansio-osa

Ansio-osa on 45 prosenttia päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Kun palkka kuukaudessa on suurempi kuin 95-kertainen perusosa, ansio-osa on tämän rajan ylittävältä päiväpalkan osalta 20 prosenttia. Ansiopäiväraha on enintään 90 prosenttia ansiopäivärahan perusteena olevasta päiväpalkasta, kuitenkin vähintään perusosan suuruinen.

(kumotaan)

3 §

Korotusosan ja korotetun ansio-osan maksaminen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

Korotusosaa ja korotettua ansio-osaa maksetaan työllistymissuunnitelmassa tai työllistymissuunnitelmaa korvaavassa suunnitelmassa sovittujen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Korotusosaa ja korotettua ansio-osaa maksetaan myös työllistymissuunnitelmassa tai työllistymissuunnitelmaa korvaavassa suunnitelmassa sovittujen palvelujen väliseltä ajalta, jos näiden palvelujen välinen aika on enintään seitsemän kalenteripäivää.

Korotusosaa ja korotettua ansio-osaa maksetaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta yhteensä enintään 200 päivältä. Korotusosan ja korotetun ansio-osan maksaminen aloitetaan alusta, kun työnhakija on uudelleen täyttänyt palkansaajan tai yrittäjän työssäoloehdon.

5 a §

Yrittäjän oikeus korotettuun ansio-osaan

Ansiopäivärahaan oikeutetulle yrittäjälle maksetaan korotettua ansio-osaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta siten kuin 3 §:ssä säädetään.

8 §

Päivärahakauden alkaminen alusta ja palkan uudelleenlaskeminen

Jos palkansaaja on täyttänyt työssäoloehdon ennen enimmäisajan täyttymistä, uusi ansiopäiväraha on vähintään 80 prosenttia palkansaajalle aikaisemmin maksetusta ansiopäivärahasta. Vertailu tehdään täysimääräiseen 2 §:n 1 momentin mukaisesti määräytyvään päivärahaan. *Vertailtaviin päivärahoihin ei lueta lapsikorotuksia.*

3 §

Korotusosan ja korotetun ansio-osan maksaminen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

(kumotaan)

5 a §

Yrittäjän oikeus korotettuun ansio-osaan

(kumotaan)

8 §

Päivärahakauden alkaminen alusta ja palkan uudelleenlaskeminen

Jos palkansaaja on täyttänyt työssäoloehdon ennen enimmäisajan täyttymistä, uusi ansiopäiväraha on vähintään 80 prosenttia palkansaajalle aikaisemmin maksetusta ansiopäivärahasta. Vertailu tehdään täysimääräiseen 2 §:n 1 momentin mukaisesti määräytyvään päivärahaan.

7 luku	7 luku
Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset	Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset
4 §	4 §
<i>Työmarkkinatuen määrä</i>	<i>Työmarkkinatuen määrä</i>
Täysimääräinen työmarkkinatuki on 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen ja työmarkkinatuen korotusosa 6 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan korotusosan suuruinen.	Täysimääräinen työmarkkinatuki on 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen.
5 §	5 §
<i>Oikeus työmarkkinatuen korotusosaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta</i>	<i>Oikeus työmarkkinatuen korotusosaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta</i>
Korotusosaa maksetaan työllistymissuunnitelmassa tai työllistymissuunnitelmaa korvaavassa suunnitelmassa sovittujen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Korotusosaa maksetaan myös työllistymissuunnitelmassa tai työllistymissuunnitelmaa korvaavassa suunnitelmassa sovittujen työllistymistä edistävien palvelujen väliseltä ajalta, jos näiden palvelujen välinen aika on enintään seitsemän kalenteripäivää.	(kumotaan)
Korotusosaa maksetaan enintään 200 päivältä. Korotusosan maksaminen aloitetaan alusta, kun henkilö on tullut työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttymisen jälkeen uudelleen oikeutetuksi työmarkkinatukeen.	
9 §	9 §
<i>Osittainen työmarkkinatuki</i>	<i>Osittainen työmarkkinatuki</i>
Työmarkkinatuki on 50 prosenttia 4 §:n 1–3 momentin ja 6–8 §:n mukaisesti lasketusta	Työmarkkinatuki on 35 prosenttia 4 §:n 1–3 momentin ja 6–8 §:n mukaisesti lasketusta

Voimassa oleva laki

työmarkkinatuesta, jos työnhakija asuu vanhempiensa taloudessa eikä ole täyttänyt työolosuhteita.

Ehdotus

työmarkkinatuesta, jos työnhakija asuu vanhempiensa taloudessa eikä ole täyttänyt työolosuhteita.

Poiketen siitä, mitä 2 momentin 2 kohdassa säädetään, hakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tuloina ei kuitenkaan oteta huomioon omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettua hoitopalkkiota.

8 Luku

Alueellisen liikkuvuuden tukeminen

2 §

Liikkuvuusavustuksen määrä

Liikkuvuusavustus maksetaan 6 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla korotettuna, jos työpaikka tai koulutuksen järjestämispaikka sijaitsee yli 200 kilometrin etäisyydellä henkilön tosiasiallisesta asuinpaikasta taikka työn tai siihen liittyvän koulutuksen taikka tehtyä muuttoa edeltävästä tosiasiallisesta asuinpaikasta.

Oikeus 2 momentissa tarkoitettuun korotukseen ratkaistaan työn tai siihen liittyvän koulutuksen alkamisajankohdan mukaisesti.

Jos tuen saajalle myönnetään liikkuvuusavustusta työhön liittyvän koulutuksen perusteella 2 momentin mukaisesti korotettuna, avustuksen maksamista jatketaan korotettuna koulutuksen päättymisen jälkeiseltä ajalta vain, jos hän täyttää edelleen 2 momentissa säädetty edellytykset.

5 §

Tämän lain poikkeava soveltaminen liikkuvuusavustukseen

Jollei tässä luvussa toisin säädetä, liikkuvuusavustukseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään työttömyysetuudesta ja mitä 11 luvun 9 a §:ssä säädetään lapsikorotuksesta. Liikkuvuusavustusta maksetaan kuitenkin sen estämättä, mitä 1 luvun 8 a §:n 1 momentissa,

8 Luku

Alueellisen liikkuvuuden tukeminen

2 §

Liikkuvuusavustuksen määrä

(kumotaan)

(kumotaan)

(kumotaan)

5 §

Tämän lain poikkeava soveltaminen liikkuvuusavustukseen

Jollei tässä luvussa toisin säädetä, liikkuvuusavustukseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään työttömyysetuudesta. Liikkuvuusavustusta maksetaan kuitenkin sen estämättä, mitä 1 luvun 8 a §:n 1 momentissa, 2 ja 2 a

Voimassa oleva laki

2 ja 2 a luvussa, 3 luvun 1 §:n 3 momentissa ja 4 §:n 1 momentissa säädetään.

11 Luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Työvoimaviranomaisen työvoimapoliittinen lausunto

Työvoimaviranomainen antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon:

3) työllistymistä edistävän palvelun sisällyttämisestä työnhakijan kanssa laadittuun työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan;

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

3 §

Ansiopäivärahan ja peruspäivärahan rahoitus

Peruspäiväraha ja siihen liittyvä lapsikorotus sekä korotusosa rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla ja valtion sekä peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuuksella siten kuin 3 b §:ssä ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 8 ja 23 §:ssä säädetään.

3 a §

Työmarkkinatuen rahoitus

Ehdotus

luvussa, 3 luvun 1 §:n 3 momentissa ja 4 §:n 1 momentissa säädetään.

11 Luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Työvoimaviranomaisen työvoimapoliittinen lausunto

Työvoimaviranomainen antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon:

(kumotaan)

14 Luku

Erinäisiä säännöksiä

3 §

Ansiopäivärahan ja peruspäivärahan rahoitus

Peruspäiväraha rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla ja valtion sekä peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuuksella siten kuin 3 b §:ssä ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 8 ja 23 §:ssä säädetään.

3 a §

Työmarkkinatuen rahoitus

Voimassa oleva laki

Työmarkkinatuen korotusosa rahoitetaan valtion varoista. Työmarkkinatuki, joka maksetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettulle henkilölle, rahoitetaan valtion varoista eikä henkilölle maksettua työttömyysetuutta lasketa mukaan työttömyysetuuspäiviin:

1) kolmen vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä lukien, jos kyse on mainitun pykälän 3 tai 4 momentissa tarkoitettusta henkilöstä;

2) yhden vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä lukien, jos kyse on muusta kuin 1 kohdassa tarkoitettusta henkilöstä.

3 b §

Peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuus

Peruspäivärahaan liittyvä lapsikorotus ja korotusosa rahoitetaan palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla ja valtion varoista

Ehdotus

Työmarkkinatuki, joka maksetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettulle henkilölle, rahoitetaan valtion varoista eikä henkilölle maksettua työttömyysetuutta lasketa mukaan työttömyysetuuspäiviin:

1) kolmen vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä lukien, jos kyse on mainitun pykälän 3 tai 4 momentissa tarkoitetuista henkilöstä;

2) yhden vuoden ajalta ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä lukien, jos kyse on muusta kuin 1 kohdassa tarkoitettusta henkilöstä.

3 b §

Peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuus

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Jos työllistymistä edistävä palvelu on alkanut viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2024, palvelun ajalta voidaan maksaa peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosaa tai korotettua ansio-osaa lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta palvelun loppuun saakka.

Työmarkkinatuen maksamiseen ennen 1 päivää tammikuuta 2025 alkaneelta hakujaksolta sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 7 luvun 9 §:ää.

Laki

työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 ja 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 4 §:n 5 momentti ja 8 §:n 1 momentti sellaisena ne ovat 4 §:n 5 momentti laissa 387/2023 ja 8 §:n 1 momentti laeissa 387/2023 ja 1303/2023 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Ehdotus

4 §

Ansiopäivärahojen rahoitus

Ansiopäivärahojen rahoitus

Työttömyyskassan osuus kustakin ansiopäivärahasta on 5,5 prosenttia, jollei 2 ja 3 momentin säännöksistä muuta johdu. Jos ansiopäiväraha maksetaan työttömyysturvalain 6 luvun 2 §:n 2 momentin mukaisesti korotettuna, työttömyyskassan osuus lasketaan kuitenkin mainitun pykälän 1 momentin mukaan määräytyvästä ansiopäivärahasta.

Työttömyyskassan osuus kustakin ansiopäivärahasta on 5,5 prosenttia, jollei 2 ja 3 momentin säännöksistä muuta johdu.

8 §

Peruspäivärahan rahoitus

Työllisyysrahasto maksaa sosiaali- ja terveysministeriön välityksellä Kansaneläkelaitokselle 23 §:ssä tarkoitetun osuuden työttömyysturvalain mukaisten peruspäivärahojen ja niihin liittyvien korotusosien rahoitukseen. Muilta osin menot rahoitetaan Kansaneläkelaitokselle maksettavalla valtionosuudella ja peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella.

8 §

Peruspäivärahan rahoitus

Työllisyysrahasto maksaa sosiaali- ja terveysministeriön välityksellä Kansaneläkelaitokselle 23 §:ssä tarkoitetun osuuden työttömyysturvalain mukaisten peruspäivärahojen rahoitukseen. Muilta osin menot rahoitetaan Kansaneläkelaitokselle maksettavalla valtionosuudella ja peruspäivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20